Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

REGISTERED No. B. 156.

श्री

જૈન ધર્મ પ્રકાશ.

પુસ્તક ૩૯ મું. અંક ૪ થો.

અશાડ. સંવત ૧૯૭૯.

अनुक्रमणिका.

૧ વિષય વાસના (પદ્ય) છગનલાલ નહાનચંદ. ૧૦૩
૨ આદર્શ માતા (પદ્ય) સુંદરલાલ ડાહ્યાભાઇ. ૧૦૪
૩ બાળકને ઉપદેશ (પદ્ય) નંદલાલ વનેચંદ. ૧૦૫
૪ સમકિતના ૬૭ બોલનું વિવરણ. (સ. ક. વિ.) ૧૦૬
૫ ચૈત્યવંદન સ્તવનો માટે ખાસ સૂચના. ૧૦૮
૬ અભાસ ચિત્રકારના કામપરથી લેવાનો બોધ. (સ. ક. વિ.) ૧૦૯
૭ સમકિત, સમ્યક્ત્વ, સમ્યગ્ દર્શન. (સ. ક. વિ,) ૧૦૯
૮ સંતોષ વગર ખરૂં સુખ ક્યાં છે ? (સ. ક. વિ.) ૧૧૦
૯ પ્રશ્નોત્તર (૧–૨) ૧૧૧
૧૦ શ્રી હિતશિક્ષાના રાસનું રહસ્ય. ૧૧૬
૧૧ રત્ન ફેંકી થયેલ પસ્તાવાનું દ્રષ્ટાંત. ૧૨૦
૧૨ વચનામૃતો [મહેતા માનશંગ મલુકચંદ] ૧૨૧
૧૩ એક મિત્રપર લખેલા બે પત્રો (જ્ઞાન પિપાસુ) ૧૨૨
૧૪ પ્રસ્તાવિક દુહા. સાર્થ. (ડાહ્યાભાઇ મલુકચંદ) ૧૨૪
૧૫ શત્રુંજયપર મૂળનાયકની પૂજા તથા પુલ સબંધી વિચારો. ૧૨૭
(અ. મા. કલકત્તા)
૧૬ વચનામૃતો (જયંતીલાલ છબીલદાસ) ૧૨૯
૧૭ સ્ફુટ નોંધ અને ચર્ચા. ૧૩૧
૧૮ પુસ્તકોની પહોંચ. ૧૩૨
૧૯ રિપોર્ટોની પહોંચ. ૧૩૩
૨૦ સુબોધ વ્યાખ્યાન. (અમીચંદ કેરશનજી) ૧૩૫

વાર્ષિક મૂલ્ય રૂ. ૧–૮–૦
પોસ્ટેજ રૂ. ૦–૪–૦

શ્રી જૈન ધર્મ પ્રસારક સભા,
ભાવનગર.

ભાવનગર–'શારદાવિજય' પ્રી. પ્રેસમાં શા. મહુલાલ લસ્કરભાઇએ છાપ્યું.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

[illegible]

૧ છપાય છે.

[illegible] આવૃત્તિ ત્રીજી.

શ્રી [illegible] ભાષાંતર—વિભાગ ૨ જો.

શ્રી [illegible] ભાષાંતર. વિભાગ ૧ લો. આવૃત્તિ ત્રીજી.

શ્રી [illegible] ચરિત્ર ભાષાંતર. [illegible] (આવૃત્તિ ત્રીજી)

શ્રી [illegible] પ્રાકૃત. સંસ્કૃત છાયા સાથે.

શ્રી [illegible] સૂત્ર ને શ્રમણસૂત્રાદિ, સંસ્કૃત છાયા, ગુજરાતી અર્થ સાથે.

(થોડા વખતમાં બહાર પડશે.)

૨ છાપવા શરૂ થશે.

૭ શ્રી હિતશિક્ષાના રાસનું રહસ્ય (જૈનધર્મપ્રકાશમાંથી)

૮ શ્રી સૂક્તમુક્તાવળી વિગેરે (નવી આવૃત્તિ)

૩ તૈયાર થાય છે.

૯ શ્રી હેમચંદ્રાચાર્ય ચરિત્ર.

૧૦ શ્રી ભોજ પ્રબંધ ભાષાંતર

૧૧ શ્રી પ્રકરણ પુષ્પમાળા. વિભાગ ૨ જો. (નાના નાના પ્રકરણો—સાથ.)

નવા દાખલ થયેલા મેમ્બરો.

લાઇફ મેમ્બર.

૧ શેઠ લીલાધર નેમચંદ — પ્રભાસ—પાટણ.

૨ શેઠ જીવરાજ મોતીચંદ — મુંબઈ.

બીજા વર્ગના મેમ્બરો.

૩ શા. ત્રીભોવન અમરશી — ભાવનગર.

૪ શેઠ ચીમનલાલ પ્રેમચંદ — ”

૫ શા. પરશોત્તમ જીવરાજ — કચ્છ ભુજ.

શ્રી નમસ્કાર માહાત્મ્ય તથા કૂર્મપુત્ર ચરિત્ર.

ભાષાંતર. (આવૃત્તિ બીજી.)

આ બંને ગ્રંથો કે જે સંસ્કૃત ને પ્રાકૃત ભાષામાં છે, તેના ભાષાંતર કરાવીને શ્રી જૈન ધર્મ પ્રકાશ પુ. ૩૫–૩૬ ની ભેટ તરીકે આપવામાં આવેલ તે [illegible] રહેવાથી કેટલાક સુધારા સાથે આ બીજી આવૃત્તિ બહાર પાડી છે. બંને વસ્તુ બહુજ ઉપયોગી છે. વાંચવા લાયક છે. વાંચતાં કર્મોની નિર્જરા થાય તેમ છે. કિંમત બે આના રાખેલ છે.

આ આવૃત્તિની ૫૦૦ નકલ આ સભાના [illegible] શા. [illegible] આણંદજીએ તેમની [illegible] ધર્મપત્ની બાઈ [illegible] શ્રેયાર્થે રાખેલી છે તે સાધુ સાધ્વીઓને તેમજ જૈન સંસ્થાઓ વિગેરેને ભેટ આપવાની છે. તેના [illegible] પત્ર [illegible] લખો. પોસ્ટેજ એક આનો મોકલવો.

—[illegible]—

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

श्री

जैन धर्म प्रकाश.

जं कल्ले कायव्वं, तं अज्जंचिय करेहु तुरमाणा ।
बहुविग्घो हु मुहुत्तो, मा अवरण्हं पडिक्खेह ॥ १ ॥

"જે કાલે કરવું હોય (શુભ કાર્ય) તે આજેજ અને તે પણ ઉતાવળે કર, કારણકે એક મુહૂર્ત (બે ઘડી) પણ ઘણા વિઘ્નવાળું હોય છે, માટે બપોર સુધી પણ ખમીશ નહી" (વિલંબ કરીશ નહીં.)

પુસ્તક ૩૯ મું.] અષાઢ-સંવત ૧૯૭૯. વીર સંવત ૨૪૪૯. [અંક ૪ થો.

વિષયવાસના.

(રચનાર શાહ. છગનલાલ નહાનચંદ. નાણાવટી. વેજલપૂર.)

(પદ)

વિષયવાસના તજ તું પ્રાણી, વિષ હળાહળ જાણીરે;
મનુષ્યજન્મ શિદ એળે ગાળે, કરી લે કાંઈ કમાણીરે. વિષય૦ ૧.
પાંચ ઇંદ્રિયના ત્રેવીશ વિષયો, સદા કાળ તેં સેવ્યારે;
તોય ન તૃપ્ત થયો તું પ્રાણી, પાશ બંધ જકડાયારે. વિષય૦ ૨.
હરણ હાથી ઇત્યાદિક જીવો, ઇંદ્રિયસુખમાં રાચીરે;
વિષયવેદના દેહે વેઠી, મરણ શરણ લે જાચીરે. વિષય૦ ૩.
હુતાશનમાં કાષ્ટ હોમતાં, કદિ એ તૃપ્ત ન થાતેરે;
વિષયવાસના તેવી જાણો, જેમ સેવો ત્યમ વાધેરે. વિષય૦ ૪.
વિષય સેવતાં લાગે મીઠા, પરિણામે દુઃખદાયીરે;

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

અનાદિ કાળના અભ્યાસે તું, રાચી રહ્યો લંપટાઇરે. વિષય૦ ૫.
દુર્લભ એવો મનુષ્યજન્મ તે, વગર વિચારે હારેરે;
દિવ્ય સુખને ભોગે ભોળા, અલ્પ સુખ શું ધારેરે. વિષય૦ ૬.
પૂર્વ પુણ્યથી પ્રાપ્ત થઇ છે, સામગ્રી સુખકારીરે;
પાછળથી પસ્તાવો થાશે, જો તું જાશે હારીરે. વિષય૦ ૭.
ચાર ગતિમાં દ્વાર મોક્ષનું, સમજી લે આ કાયારે;
સ્થાયી સુખ નીપજાવવા કાજે, તજ તું મોહ ને માયારે. વિષય૦ ૮.
શાણો થઇ તું શિદ ગુમાવે, લાખેણો આ લ્હાવોરે;
ફરી ફરી નહિં હાથે ચઢશે, અમૂલ્ય અવસર આવોરે. વિષય૦ ૯.
વચન વીરનાં ઉરમાં ધારી, સફળ કરી લે ફેરોરે;
અવગણના કરતાં તું હારીશ, નૌતમ નરભવ હીરોરે. વિષય૦ ૧૦.
સાધુ સંત ને જ્ઞાની જનો સહુ, વિષયવાસના ત્યાગેરે;
સમાગમ એવા સંત જનોનો, છગન નિશદિન માગેરે. વિષય૦ ૧૧.

આદર્શ માતા.

કવાલી.

સુંવાળા વેણ ઉચ્ચારી, તનય તનયા જગાડે જે;
સુણાવે નામ શ્રી વીરનું, ખરી આદર્શ માતા એ. ૧
દમન ઇન્દ્રિતણાં અર્થે, પચ્ચખ્ખાણો કરાવે જે;
પ્રતિક્રમણું સામાયક વા, ખરી આદર્શ માતા એ. ૨
રમત રમવા રૂચિ રોકી, રસિક રટે રમ્ય રસનાએ;
પ્રભુપૂજા ચૂકાવે નહીં, ખરી આદર્શ માતા એ. ૩
લાભ નહીં લાડમાં નિરખે, સહે સંતાન કેળવવા;
રૂડાં સંસ્કાર પાડે જે, ખરી આદર્શ માતા એ. ૪
લલિત સદ્ભાવના રેડે, વ્યસનથી વેગળા વારે;
ન દે ચળવા સુસંગતિથી, ખરી આદર્શ માતા એ. ૫
ડાઘ બહુવિધ આત્માનાં, ભુંસી ઉજ્વળ બનાવે જે;
સદા સદ્બોધ સીંચે જે, ખરી આદર્શ માતા એ. ૬
હમેશાં હોંશથી ઢળતાં, શીશુ શિર ખેખી ગુરૂચરણો;
ઉરે ઉર્મિ ઉઠે જેને, ખરી આદર્શ માતા એ. ૭

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

યાદ દે ઉચ્ચ જીવનના, સમી સાંઝે રૂડા નમુનાઃ;
ક્ષમા ને શૌર્યનાં પાઠો, ખરી આદર્શ માતા એ. ૮
ભાગ્યના ખેલ જાણીને, ઉદય થાતાં કુકર્મોની;
બજાવે ફર્જ સમભાવે, ખરી આદર્શ માતા એ. ૯
ઇષ્ટ વીરધર્મની લાલી, દયાનાં કાર્ય કરવાને;
શિશુ યોજી ધરે ઉલ્લાસ, ખરી આદર્શ માતા એ. ૧૦
શાખ નવ શ્યામ થાવા દે, હૃદય નવ શાંતિ ખોવા દે;
જરી નવ અશ્રુ ખરવા દે, ખરી આદર્શ માતા એ. ૧૧
હજારો કોશ દૂર દેશે, પ્રભુ વીર તત્ત્વ રેલવવા;
નયન રત્નો વિચરવા દે, ખરી વીરબાળ માતા એ. ૧૨

"સુંદર"

बाळकने उपदेश.

"તે જિનબાલક ધર્મ તમારો."

દાન દયા કરી દેહ દીપાવો, દૂર કરો દીલ દુશ્મન દાવો;
દીન દુઃખીજન દુઃખ નિવારો, તે જિનબાલક ધર્મ તમારો. ૧
રંક અબોલ અપંગ નિભાવો, કીડી મકોડી હણાતી બચાવો;
જીવ સમસ્તનું હિત વિચારો, તે જિનબાલક ધર્મ તમારો. ૨
વેણ કદી કડવું ન સુણાવો, કોઇનું દીલ જરી ન દુભાવો;
પંખી જનાવર તુચ્છ ન ધારો, તે જિનબાલક ધર્મ તમારો. ૩
રોતું રીબાતું જઇ ઘર લાવો, દ્રવ્ય ન હોય દયા બતલાવો;
કર્મ રૂડાં કરી પુણ્ય વધારો, તે જિનબાલક ધર્મ તમારો. ૪
ગૌચરમાં જઇ ઘાસ નંખાવો, આશીષ લ્યો કરી પાણી પિયાવો;
નાંખી કબુતરને ચણ હારો, તે જિનબાલક ધર્મ તમારો. ૫
આદરવી વડી વાંચનશાળા, થાય પ્રજા ઉરમાં અજવાળાં;
બોધક પુસ્તકનેજ વધારો, તે જિનબાલક ધર્મ તમારો. ૬
કલેશ કુસંપતણા મૂળ કાપો, શાંતિ અભેદ ઘરોઘર સ્થાપો;
અંતરથી અભિમાન વિદારો, તે જિનબાલક ધર્મ તમારો. ૭
ગુરૂ વડીલ શિખામણ સુણો, સંઘરવા શિશુના પણ ગુણો;
જીવન ઉન્નતિએ પગ ધારો, તે જિનબાલક ધર્મ તમારો. ૮
સંયમ સત્ય દયા તપ જાણો, ભક્તિ વિરાગ સ્વચિત્તે આણો;
વલ્લભ ધર્મ વણી પટ ધારો, તે જિનબાલક ધર્મ તમારો. ૯

સંગ્રાહક—દફતરી નંદલાલ વનેચંદ.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સમકિતના ૬૭ બોલનું બુદ્ધિગમ્ય થાય તેવું સંક્ષિપ્ત વિવરણ.

(ચાર સદ્દહણા)

૧ પરમાર્થ સંસ્તવ–સર્વજ્ઞભાષિત જીવ અજીવાદિક તત્ત્વોને જ્ઞાની ગુરૂનો યોગ પામી પરિશ્રમપૂર્વક યથામતિ સમજવાનો અને તેને યથાર્થ સત્ય માનવાનો પ્રયત્ન કરવો, એટલુંજ નહીં પણ વિવેકવડે સાર તત્ત્વને આદરવા અને અસારને તજવાનો ખપ કરવો.

૨ તત્ત્વજ્ઞ–તત્ત્વરસિક સાધુસેવા—પ્રવચનના જાણ, વૈરાગ્ય ભીના, શુદ્ધ પ્રરૂપક, રત્નત્રયીના ધારક સુગુરૂની સેવા–ઉપાસના શુદ્ધભાવે કરી આત્માને પાવન કરવો, જેથી આત્માના ભવદુઃખનો અંત થાય.

૩ સર્વજ્ઞ–વીતરાગના પવિત્ર માર્ગને સ્વચ્છંદપણે ઉત્થાપી આપમતે અવળા ચાલનારા પાસથ્થાદિકનો સંગ યત્નપૂર્વક વર્જવો.

૪ હીણાચારી, મિથ્યાત્વવાસિત, કુલિંગી જનોનો પરિચય સર્વથા તજવો. તેવાના સંગ–પ્રસંગથી આપણામાંના ગુણો પણ દૂષિત થવા પામે છે.

ત્રણ લિંગ—૧ ધર્મતત્ત્વ સાંભળવા અપૂર્વ ભાવ–ઉત્સાહ ધરવો, ૨ ધર્મ (જ્ઞાન–ક્રિયા)નો આદર કરવા અતિ ઘણી ચાહના રાખવી, ૩ શુદ્ધ દેવ ગુરૂની સેવા ભક્તિ વિદ્યાસાધકની પરે પ્રમાદ રહિત કરવી.

દશવિધ વિનય–૧ અરિહંત ૨ સિદ્ધ, ૩ ચૈત્ય–જિનપડિમા, ૪ શ્રુત–સિદ્ધાન્ત, ૫ ક્ષમાદિક દશવિધ યતિધર્મ, ૬ સાધુ વર્ગ, ૭ ગચ્છનાયક ભાવઆચાર્ય, ૮ સૂત્રપાઠક–ઉપાધ્યાય, ૯ પ્રવચન–સંઘ, અને ૧૦ સમકિતધારી, શાસન રક્ષક દેવાદિકનો–પાંચ પ્રકારે વિનય સાચવવો. ૧ ભક્તિ–સન્મુખ જવું, અશનાદિક આહાર નિર્દોષપણે આપવો અથવા બીજું યથોચિત કરવું. ૨ બહુમાન–હૃદયમાં ભારે પ્રેમ–ગુણને દેખી પ્રમોદ ધરવો, ૩ ગુણવર્ણન–સ્તુતિ કીર્તન કરવાં, ૪ નજીવા દોષ– અવગુણની ઉપેક્ષા કરવી, નિંદા–અવર્ણવાદથી દૂર રહેવું, ૫ મન વચન કાયાથી કોઈ પ્રકારે પ્રતિકૂળ આચરણરૂપ આશાતનાથી સાવધાનપણે દૂર રહેવું. અનુકૂળ સેવા–ચાકરીનો લાભ લેવો.

ત્રણ શુદ્ધિ—મનશુદ્ધિ, વચનશુદ્ધિ અને કાયશુદ્ધિ રાખવી. ૧ શ્રી જિન અને જિનમત વગર બીજું બધું જૂઠું છે એવી બુદ્ધિ રાખવી તે મન શુદ્ધિ. ૨ જિનભક્તિથીજ સહુ ભલું થાય, બીજા કશાથી એવું ભલું થઈ નજ શકે એવું કથન તે વચન શુદ્ધિ. ૩ શ્રી જિનદેવ વગર બીજા કોઇ દેવ દેવીને ગમે તેટલું કષ્ટ પડે તો પણ નમન કરવું નહીં, તે કાયશુદ્ધિ. અથવા શુદ્ધ દેવ ગુરૂ કે ધર્મનુંજ મનથી ધ્યાન–ચિન્તવન કરવું, વચનથી સ્તુતિ–સ્તવના કરવી, અને કાયાથી વંદન–નમન કરવું તે મન વચન કાયાની શુદ્ધિ જાણવી.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પાંચ દૂષણ–શંકા, કંખા, વિતિગિચ્છા, પરમતની પ્રશંસા, મિથ્યામતિનો પરિચય. ૧ વીતરાગ સર્વજ્ઞનાં વચન એકાન્ત સત્ય અને હિતકર માનવાં–તેમાં લગારે શંકા ન કરવી. ૨ કંખા તે બીજા કલ્પિત કુમતની વાંછા ન કરવી. ૩ ધર્મના ફળનો સંદેહ ન આણવો. ૪ મિથ્યામતિની પ્રશંસા ન કરવી, કેમકે ઉન્માર્ગીની સ્તુતિ કરવાથી ઉન્માર્ગની પુષ્ટિ થાય. ૫ મિથ્યામતિથી સાવધાન પણે દૂર રહેવું–તેનો પરિચય તજવો.

આઠ પ્રભાવક—જેનાથી ધર્મ–શાસનની પ્રભાવના––ઉન્નતિ થાય તે પ્રભાવક આઠ પ્રકારના કહ્યા છે. ૧ સકળ શ્રુત–શાસ્ત્ર અર્થના પારગામી, ૨ હૃદયગત સંશય છેદવા સમર્થ એવા ધર્મકથી–ઉપદેશક, ૩ મિથ્યાત્વીના વિદ્યામદને ગાળનાર તર્કવાદી, ૪ નિમિત્ત વાદી, ૫ દુષ્કર તપ–ક્રિયાકારી, ૬ વિદ્યા–મંત્રમાં કુશળ, ૭ અંજન યોગમાં સિદ્ધ, તથા ૮ મહાકવિપણે પ્રભાવક થવાય છે.

પાંચ ભૂષણ—૧ દેવગુરૂને વંદન અને વ્રત પચ્ચખ્ખાણ કરવામાં કુશળ-પણું. ૨ ગીતાર્થ ગુરૂજનોની સેવા. ૩ દેવગુરૂની ભક્તિમાં તત્પરતા. ૪ ધર્મ–માર્ગમાં નિશ્ચળતા. ૫ ધર્મમાર્ગમાં અનેક જીવો જોડાય અને શાસનની અનુમોદના કરી પરિણામે સુખી થાય એવી પ્રભાવના.

પાંચ લક્ષણ––૧ અપરાધી જીવનું મનથી પણ અનિષ્ટ નહીં ચિન્તવવા જેટલી મનની ઉદારતા (ક્ષમા–શાન્તિ––સહિષ્ણુતા). ૨ મોક્ષ સિવાય સ્વર્ગાદિક સુખને નહીંજેવા લેખવારૂપ સંવેગ ૩ સંસારના બંધનથી છુટવા ધર્મનું દ્રઢ આલંબન લેવા ખરી ચાહના અને સાંસારિક સુખને પુંઠ દેવારૂપ નિર્વેદ. ૪ દુઃખી જનો પ્રત્યે યથાયોગ્ય–દ્રવ્ય ભાવ દયા (ધર્મહીનને ધર્મમાર્ગમાં જોડવા રૂપ ભાવ દયા) તથા ૫ સર્વજ્ઞ વીતરાગનાં વચનમાં પૂર્ણ આસ્થા.

૬ આગાર—ભારે અપવાદ કારણે અન્યથા કરવું–વર્તવું પડે તે આગાર અથવા છુટ ઓછી શક્તિવાળાને માટે લેખાય. સશક્ત સહનશીલ–સમર્થ ધર્માત્મા માટે એ છુટ કે આગાર હોઇ ન શકે. ૧ રાજાના હુકમથી ધર્મવિરૂદ્ધ આચરણ અણઇચ્છાએ કરવું પડે. ૨ સ્વજનાદિક સમુદાયના આગ્રહથી કરવું પડે. ૩ ચોરાદિકના બળાત્કારથી કરવું પડે. ૪ કુળદેવતાદિની કનડગતથી કરવું પડે. ૫ અટવી દુર્ભિક્ષાદિક પ્રસંગે જીવનનિર્વાહ માટે કંઈ કરવું પડે. તથા ૬ માતાપિતાદિક વડીલના આગ્રહથી કંઈ અન્યથા આચરણ કરવું પડે. તે અલ્પ સત્વવાળાને માટે ક્ષમ્ય ગણાય.

૬ જયણા–૧ મિથ્યાત્વી દેવગુરૂને વંદન ન કરવું. ૨ નમન ન કરવું. ૩ કુગુરૂને દાન ન આપવું. ૪ અનુપ્રદાન–વારંવાર દાન ન આપવું. ૫ આલાપ-વગર બોલાવ્યે બોલવું અને ૬ સંલાપ–વારંવાર બોલવું તે મિથ્યાત્વી સાથે પ્રયોજન વિના ન કરવું.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

છ ભાવના—નીચેની છ ભાવનાથી સમકિત અધિક દ્રઢ થાય છે.

૧ સમકિત એ ચારિત્રરૂપી ધર્મ–વૃક્ષના મજબુત મૂળરૂપ છે.

૨ „ શ્રુત ચારિત્ર રૂપી ધર્મ–નગરમાં પ્રવેશ કરવા દ્વારરૂપ છે.

૩ „ „ ધર્મ–પ્રાસાદ(મહેલ) નો મજબૂત પાયો છે.

૪ „ „ ધર્મ–જગતના આધારરૂપ છે.

૫ „ „ ધર્મ–રસને ટકાવી રાખવા પાત્રરૂપ છે.

૬ „ „ ધર્મ–રત્નોને સંઘરી રાખવા ભંડારરૂપ છે.

છ સ્થાન —૧ ચેતના લક્ષણ જીવ સહુ સચેતન પ્રાણી વર્ગમાં પ્રતીત થાય છે. ૨ જેમ બાળકને સ્તનપાનની વાસના પૂર્વ ભવના અભ્યાસથી થવા પામે છે તથા સુવર્ણના અનેક આભુષણોમાં સુવર્ણ નિત્ય–અભંગ દીસે છે તેમ અનેક ગતિ–યોનિમાં જૂદા જૂદા દેહ ધારણ કરતા છતાં જીવ આત્મા અભંગ કાયમ રહે છે. ૩ મિથ્યાત્વ, કષાય ને અવિરતિ પ્રમુખ સામાન્ય વિશેષ બંધહેતુઓવડે જીવ નવાં નવાં કર્મ બાંધ્યા કરે છે. ૪ બાંધેલાં શુભાશુભ કર્મના ફળ–વિપાકને તે જીવ પોતેજ વેદે– અનુભવે છે. ૫ ઉક્ત કર્મબંધના કારણો રાગ દ્વેષ મોહાદિકનો સર્વથા ક્ષય થતાં જીવનો મોક્ષ થવા પામે છે. ૬ સમ્યગ્ દર્શન, જ્ઞાન અને ચારિત્ર મોક્ષનો અમોઘ ઉપાય છે. તેનાવડે અનંત ભવ્ય આત્માઓ મુક્ત થયા છે ને થઇ શકે છે. ઇતિશમ્. (સ. મુ. ક.)

દેરાસરમાં, પ્રતિક્રમણમાં તેમજ તીર્થયાત્રા પ્રસંગે બોલાતા ચૈત્યવંદન અને સ્તવનો માટે ખાસ સૂચના..

ચૈત્યવંદન પરમાત્માની સ્તુતિ–સ્તવના–પ્રાર્થનાદિ નિમિત્તે ભાવપૂજા તરીકે કરવામાં આવે છે. તેમાં બોલાતા ચૈત્યવંદન, સ્તવન અને સ્તુતિઓમાં માત્ર નાના-મોટાનોજ ભેદ છે. ત્રણેમાં ભાવ સરખો હોય છે. સ્તુતિ બહોળતાએ એક ગાથાની, ચૈત્યવંદન ૩ ગાથાનું ને સ્તવન ૫–૭–૯ ગાથાનું હોય છે. આની ભાષા પ્રાયે ગુજરાતી હોવા છતાં (કવચિતજ કોઇ સંસ્કૃત બોલે છે) તેનો અર્થ સમજ્યા વિના બોલવાથી તેમાં પરમાત્માની સ્તુતિને બદલે વખંતપર નિંદા થઇ જાય છે. જો કે આપણો ભાવ તેવો હોતો નથી. તો પણ જે શીખ્યા હોઇએ તેનો અર્થ તેના જાણનાર પાસે અવશ્ય સમજવાની ખાસ સૂચના કરવામાં આવે છે. આ સંબંધમાં વિશેષ બીજે પ્રસંગે લખશું. હાલ આટલું બસ છે.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પ્રભાસ ચિત્રકારના કામપરથી લેવાનો બોધ.

સાકેતપુરના પ્રતાપી રાજા મહાબળે એક સભામંડપ તૈયાર કરાવી તેમાં ઉત્તમ ચિત્રકામ કરવા વિમળ અને પ્રભાસ નામના બે ચિત્રકારોને બોલાવી જમીન સુપ્રત કીધી. તેમને સુપ્રત કરેલ ભાગમાં તેઓ સ્પર્ધાથી કામ કરવા લાગ્યા. છ માસ થયા બાદ થયેલું ચિત્રકામ જોવા રાજાની ઇચ્છા થઇ. વિમળે તૈયાર કરેલ ચિત્રકામથી પ્રસન્ન થઇ, રાજા પ્રભાસનું ચિત્રકામ જોવા આવ્યો. અત્યાર સુધી પ્રભાસ ફક્ત ભૂમિ-શુદ્ધિ કરવાનોજ પ્રયત્ન કરી રહ્યો હતો. વચમાં રાખેલો પડદો દૂર કરતાં સામે આળેખેલાં ચિત્રોનાં પ્રતિબિંબો તેમાં પડતાં તે અધિક શોભવા લાગ્યા. તેનું ખરૂં કારણ આટલો બધો વખત ભૂમિશુધ્ધિ કરવામાંજ ગાળેલો જાણી રાજા અધિક પ્રસન્ન થયો, અને તેમને યથાયોગ્ય સંતોષી સ્વસ્થાને ગયો.

સારબોધ-પ્રભાસની પેરે આત્મભૂમિનું શોધન કરવા આત્માર્થી જનોએ ખાસ લક્ષ્ય રાખવું ઘટે છે. હૃદયશુધ્ધિ--ચિત્તશુધ્ધિ કર્યાથીજ ખરો વાસ્તવિક ધર્મ-રંગ ઠરી પરિણમી શકે છે, અને ખરેખરી શાન્તિ અનુભવી શકાય છે. તે સિવાય ઉપર ઉપરથી કરેલી ધર્મકરણી સફળ થઇ શકતી નથી. ભય-ચંચળતા-ચપળતા ખેદ અને અરૂચિ પ્રમુખ દોષ-મળ તજવાથી અને સત્સંગ સજવાથી આત્મા નિર્મળ થઇ શકે છે. ઇતિશમ્. (**સ. મુ. ક.**)

સમકિત, સમ્યકત્વ અથવા સમ્યગ્ દર્શન.

તત્ત્વાર્થ—સર્વજ્ઞ કથિત ભાવને યથાર્થ માનવા (જાણવા અને આદરવા બનતો ખપ કરવા) રૂપ **સમકિત** દરેક મોક્ષાર્થી ભવ્ય આત્માએ અમૂલ્ય ચિન્તામણિ રત્નની જેમ યત્નથી સેવન કરવા યોગ્ય છે.

સર્વથા રાગ દ્વેષ અને મોહ વર્જિત, નિર્મળ જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર-ધારી તથા અનંતી શક્તિ પ્રાપ્ત થયેલ પરમાત્મા સર્વજ્ઞ કહેવાય છે. રાય રંકને ભેદ ભાવ રહિત જે એકાન્ત હિતકારી ઉપદેશ આપે છે તેવા શુધ્ધ દેવ ગુરૂ ઉપર સંપૂર્ણ શ્રધ્ધા-વિશ્વાસ રાખી તેમણે બોધેલા સત્ય-હિતમાર્ગને યથાશક્તિ સેવવા પ્રમાદ રહિત પ્રયત્ન કરતા રહેવાથી સમકિતની પ્રાપ્તિ, રક્ષા અને પુષ્ટિ થવા પામે છે.

સમકિત સહિત કરાતી ધર્મકરણી મોક્ષદાયક બને છે. અજ્ઞાન, સંશય ને વિપરીત શ્રદ્ધારૂપ મિથ્યાત્વ દોષ તજવાથીજ નિર્મળ સમ્યકત્વ ગુણ પ્રગટે છે. દુર્લભ ને અમૂલ્ય ચીજ પુન્યયોગે ને પ્રયત્નયોગે પામી તેને સાવધાન-તાથી સાચવવામાં આવે તોજ તે ટકી રહે છે, અન્યથા તેને અળગી થઇ જતાં વાર લાગતી નથી. સમકિતને સાચવવા માટે ભારે કાળજી રાખવી ઘટે છે. સમકિતના ૬૭ બોલથી તે સિદ્ધ થઇ શકે છે. ઇતિશમ્. (**સ. મુ. ક.**)

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સંતોષ વગર ખરૂં સુખ ક્યાં છે ?

અતિ લોભજ પાપનું-દુ:ખનું મૂળ છે.

જીવને જેમ જેમ લાભ મળતો જાય છે, તેમ તેમ લોભ વધતો જાય છે. લોભનો થોભ રહેતો નથી; તેથી તે બાપડો ગમે તેટલો લાભ મળ્યો હોય છતાં લોભ-અસંતોષવશ દુઃખીજ થાય છે. તે ઉપર મમ્મણાદિકના દાખલા શાસ્ત્ર પ્રસિદ્ધ મશહુર છે. વળી તેનો ઘણે ભાગે સહુ કોઇને અનુભવ થઇ શકે છે. દુનિયામાં ખાસ ગવાય છે કે ' સંતોષી નર સદા સુખી ' તે સાવ સાચું છે. પુણિયા શ્રાવકનું દ્રષ્ટાન્ત તે માટે મશહુર છે. તેમજ જે કોઇ ભવ્યાત્મા તે સદ્ભાગી શ્રાવકનું યથાશક્તિ અનુકરણ કરી સાવચેતપણે સ્વપરહિત સાધી સ્વમાનવભવ સફળ કરે છે, તેને લોકો પ્રગટપણે બહુમાન આપી નવાજે છે.

ગમે તેટલા ઇન્ધણાથી અગ્નિ જેમ ધરાતો નથી અને ગમે તેટલી નદીઓના પ્રવાહથી સમુદ્ર જેમ પૂરાતો નથી, તેમ ગમે તેટલા દ્રવ્યની પ્રાપ્તિથી લોભાંધ જીવનું મન શાન્ત થતું નથી. લોભાન્ધ જીવ લોભવશ કઇક વખત જીવનું જોખમ ખેડે છે અને દુઃખી દુઃખી થઇ જાય છે. લોકમાં ભારે અપવાદ પામે છે અને દુર્વાસના-માઠા અધ્યવસાયમાંજ મરી નરકાદિક નીચ ગતિમાં જાય છે. એ રીતે લોભાંધ બની અસંતોષવશ દુર્લભ મનુષ્યજન્માદિક ઉત્તમ સામગ્રી હારી જઇ દુઃખી દુઃખી થઈ જાય છે. આવી અધમ સ્થિતિ સ્વચ્છંદતાથી થવા ન પામે તે માટે સહુએ સાવધાન રહેવું જોઇએ. માણસે સમજવું જોઇએ કે ગમે તેટલું ધન પ્રમુખ સંચી એકઠું કરીશ પણ અંતે તે અહીંજ અનામત મૂકી ખાલી હાથે જવું પડશે, તેથી પૂર્વપુન્યયોગે પ્રાપ્ત થયેલ ધનાદિક ઉપર નકામી મમતા નહીં રાખતાં યથાસ્થાને તેનો સદ્વ્યય કરીને હાથ કારવા ઘટે છે.

જેની પાસે લાંબું ધન ન હોય છતાં સંતોષવૃત્તિ હોય તેણે તો પુણિયા શ્રાવકની પેરે બને તેટલું ધર્મ-ધન કમાવાને કટીબદ્ધ રહેવું જોઇએ, કેમકે ધર્મ-ધનજ ખરૂં ધન છે અને તે ભવાંતર જતાં કામે આવે છે. નકામી હાયવોય કરી અનેક પાપાચરણ સેવીને ભવિષ્ય બગાડવું નહીં. તેથીજ કહ્યું છે કે ' પાપ પાપ ન કીજીએ, પુન્ય કિયું સો વાર.' શરીર ઉપર મળ લેપીને સ્નાન કરતાં કરતાં મળ નજ લેપવો સોગણો સારો છે. એ ન્યાયે સંતોષી નર સદા સુખી છે. ઇતિશમ્

(સ. સુ. ક.)

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

प्रश्नोत्तर.

૧ પ્રશ્ન—રાવણે અષ્ટાપદજી ઉપર તીર્થંકરગોત્ર બાંધ્યું છે. અને તીર્થંકરગોત્ર બાંધવાવાળાને ક્ષાયિક સમકિત હોવું જોઇએ. તો ક્ષાયિક સમકિતવાળો રાવણ ચોથી નરકે કેમ ગયો ? ક્ષાયિક સમકિતવાળો ચોથી નરકે જાય અને ચોથી નરકના નીકળ્યા તીર્થંકર થાય ?

ઉત્તર—રાવણે તીર્થંકર નામકર્મનો અષ્ટાપદજી ઉપર નિકાચિત બંધ કર્યો નથી. તે તો ત્રીજે ભવેજ થાય છે. તીર્થંકર નામકર્મ બાંધનારને ક્ષાયિક સમકિત જોઇએ એવો નિરધાર નથી, તેમજ ક્ષાયિક સમકિતી ચોથી નરકે ન જાય એવો પણ નિયમ નથી. કારણકે આયુ સમકિત પામ્યા અગાઉનું બાંધેલું હોય છે. ચોથી નરકના નીકળ્યા સામાન્ય કેવળી થઈ શકે છે, તીર્થંકર થઈ શક્તા નથી, પણ રાવણ ત્યાંથી નીકળીને કેટલાક ભવ કરશે, અને પછી તીર્થંકર નામકર્મ નીકાચિત કરશે.

૨ પ્રશ્ન—સ્થાનકવાસી ને તેરાપંથીઓ સ્નાન કર્યા શિવાય ને અશુદ્ધ વસ્ત્ર ધારણ કરી સામાયિક કરે છે તે થઈ શકે ?

ઉત્તર—સામાયિકમાં સ્નાન કરવાની જરૂર નથી પણ શરીરનો કોઇ ભાગ અપવિત્ર થયો હોય તો તે શુદ્ધ કરી શુદ્ધ વસ્ત્રો પહેરી સામાયિક કરવું.

૩ પ્રશ્ન—સ્નાન કરીને સામાયિક કરવાવાળાનું શરીર વસ્ત્ર કે કેશ વિગેરે કાચા પાણીવાળા હોય તો સામાયિક થઇ શકે ?

ઉત્તર-શરીર, વસ્ત્ર ને કેશાદિ નિર્જળ-કોરાં કર્યાં પછીજ સામાયિક થઇ શકે.

૪ પ્રશ્ન— નારદજી ચરમશરીરી કહેવાય છે તો શું બધા નારદ તેજ ભવમાં મોક્ષે ગયા છે ?

ઉત્તર—બધા નારદ ચરમશરીરી નથી. કેટલાક મોક્ષે ગયા છે ને કેટલાક દેવલોકે ગયા છે.

૫ પ્રશ્ન—ચોથા આરામાં નાનામાં નાના કેટલા વર્ષવાળાએ દીક્ષા લીધી છે અને વર્તમાન કાળે કેટલા વર્ષનો બાળક દીક્ષાનો અધિકારી થઈ શકે ?

ઉત્તર—ચોથા આરામાં અયમત્તા મુનિને છ વર્ષની વયમાં દીક્ષા આપી છે પણ દીક્ષાના અધિકારી તો તે કાળે ને આજે ૮ વર્ષના થયા પછીજ શાસ્ત્રમાં કહ્યા છે. વજ્રસ્વામીને તથા હેમચંદ્રાચાર્યને પણ ઓછી વયે દીક્ષા આપેલ છે.

૬ પ્રશ્ન—नमुत्थुणंમાં सरणदयाणं પછી जीवदयाणं અને धम्मवरचाउरंतचक्कवट्टीणं પછી બીજો પાઠ તેરાપંથીઓ કહે છે તે ઠીક છે ?

ઉત્તર—એવો પાઠ કલ્પસૂત્રમાં આવે છે પણ આપણે આવશ્યકાદિ ક્રિ-

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ચામાં તો આવશ્યકમાં કહ્યા પ્રમાણેજ પાઠ બોલવાનો છે.

૭ પ્રશ્ન—નમુથ્થુણંમાં છેલ્લી ગાથા जेअ अइया सिद्धा કહેવામાં આવે છે તે કયાંની છે ? તેરાપંથીઓ તે ગાથા કહેતા નથી.

ઉત્તર—એ ગાથા શ્રુતપરંપરાથી કહેવાય છે. ક્ષેપક છે. આપણે અવશ્ય કહેવાની છે. તેમાં દ્રવ્યજિનને નમસ્કાર છે.

(૨)

પ્રશ્ન ૧—ધાતુની તથા આરસની પરિકરવાળી પ્રતિમાઓની બંને બાજુ બે કાયોત્સર્ગ મુદ્રાએ ને બે પર્યંકાસને મૂર્ત્તિઓ હોય છે તે કોની હોય છે ? અને તે સિવાય ઉપર નીચે અને બાજુ ઉપર બીજું જે જે હોય છે તે શું છે ?

ઉત્તર–બે કાયોત્સર્ગ મુદ્રાવાળી ને બે પર્યંકાસનવાળી નાની જે મૂર્ત્તિઓ હોય છે તે મૂળનાયકજીના નામનીજ હોય છે. એટલે મૂળ બિંબ જે નામના હોય તે નામનાજ પાંચ બિંબ હોય છે. માત્ર ઋષભદેવજીની મૂર્ત્તિમાં (કેટલીકમાં) બે બાજુની કાયોત્સર્ગ મુદ્રાવાળી પ્રતિમાઓ નમિ વિનમિની હોય છે.

આ પાંચ મૂર્ત્તિ સિવાય નીચેના ભાગમાં મધ્યમાં તે પ્રભુની શાસનદેવીની મૂર્ત્તિ હોય છે. ઉપરાંત નવગ્રહની મૂર્ત્તિઓ હોય છે, અને બીજી હસ્તિ વિગેરેની આકૃતિવાળી દેવમૂર્ત્તિઓ હોય છે. ઉપરના ભાગમાં આઠ પ્રાતિહાર્યોની ગોઠવણ હોય છે. તેમાં કોઇકમાં વધારે હોય છે, કોઈકમાં ઓછું હોય છે, એક સરખું હોતું નથી.

પ્રશ્ન ૨—અષ્ટ માંગળિક તે શું છે ? તે શાનાં ચિન્હ છે અને શું સૂચવે છે?

ઉત્તર—એ આઠે લૌકિકમાં ગણાતા માંગળિક પદાર્થો છે. તેને પ્રભુની આગળ ધરવાના–આળેખવાના છે. તે મંગળના સૂચક છે. બધા ન આવડે તો તેઓ પૈકી સ્વસ્તિક ને નંદાવર્ત્ત આળેખે છે.

પ્રશ્ન ૩—નવકારવાળીના ૧૦૮ મણકા (પારા) હોય છે તે શું સૂચવે છે? અને તે ગણવાથી શું લાભ થાય ?

ઉત્તર– નવકારવાળીના ૧૦૮ પારા પંચ પરમેષ્ટિના ૧૦૮ ગુણો સૂચવે છે. (અરિહંતના ૧૨, સિદ્ધના ૮, આચાર્યના ૩૬, ઉપાધ્યાયના ૨૫, સાધુના ૨૭) એ ૧૦૮ પારા નવકારના એકેક પદવડે અથવા આખા નવકારવડે ગણવામાં આવે છે. સંખ્યાનું સ્મરણ રહેવા માટે એ ઉપયોગી છે. ચિત્તની સ્થિરતામાં સાધનભૂત છે; અને એ પ્રમાણે નવકાર સિવાય બીજા સ્તોત્ર ને મંત્રાદિક પણ ગણવામાં આવે છે. તેમાં રહેલી ૧૦૮ ની સંખ્યા શ્રેષ્ઠ ગણાય છે. નવકારવાળી ગણવાનો ફળ આશ્રી તો શ્રાદ્ધવિધિ, હિતશિક્ષાના રાસ વિગેરેમાં ઘણું વિસ્તૃત કથન છે.

પ્રશ્ન ૪–સવારે દેરાસરમાં પ્રભુપૂજા કર્યા પછી પ્રથમ ચૈત્યવંદન કરવું ? નવકારવાળી ગણવી કે ધ્યાન કરવું ?

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ઉત્તર–પ્રભુની દ્રવ્યપૂજા કર્યા પછી ભાવપૂજા કરવીજ જોઇએ. ઉપરની ત્રણે બાબતોનો ભાવપૂજામાં સમાવેશ છે. નવકારવાળી ગણવી એ ધ્યાનનોજ પ્રકાર છે. ધ્યાન કરવું હોય તો પ્રથમ કરવું, નવકારવાળી પણ પ્રથમ ગણવી, પછી ચૈત્યવંદન કરવું. આ ક્રમ ઠીક લાગે છે. ચૈત્યવંદન કર્યા પછી વધારે કાયોત્સર્ગ કરવો હોય તો કરે.

પ્રશ્ન ૫–પ્રભુની સમિપે અક્ષતવડે સ્વસ્તિક કરવો, ત્રણ ઢગલી કરવી અને તેની આગળ અર્ધચંદ્રાકાર કરવામાં આવે છે તેની મતલબ શું છે?

ઉત્તર– ચાર પાંખડીવાળો સ્વસ્તિક ચાર ગતિ સૂચક છે, તેને દૂર કરી, ત્રણ રત્ન (જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર) મેળવવા રૂપ ત્રણ ઢગલી કરી, સિદ્ધસ્થાન પ્રાપ્ત કરવા માટે અર્ધચંદ્રાકૃતિવાળી સિદ્ધશિલા કરવી અને તેની ઉપર થોડા ચોખા મૂકી સિદ્ધ બતાવવા. એટલે કે પ્રભુ પાસે ચાર ગતિને નિવારી જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રની પ્રાપ્તિ સાથે મોક્ષમાર્ગની માગણી કરવા માટે એ કરવું.

પ્રશ્ન ૬–કેટલીક જગ્યાએ પ્રભુ પાસે નૈવેદ્ય તરીકે રોટલી, દાળ, ભાત, શાક વિગેરે તમામ રસવતિ ધરાવવામાં આવે છે તે યોગ્ય છે?

ઉત્તર– ઘણું કરીને ઘર દેરાસરમાં આવી રીતે ધરવામાં આવે છે. મુખ્ય મંદિરમાં પણ પ્રતિષ્ઠાદિ પ્રસંગે અમુક અવસરે ધરાય છે. એ પ્રમાણે ધરવામાં અયોગ્યપણું નથી, પરંતુ એવી પ્રવૃત્તિ વૈષ્ણવોમાં વિશેષ હોવાથી દેરાસરોમાં પકવાન્નરૂપ નૈવેદ્ય ધરવાનીજ પ્રવૃત્તિ રાખેલી છે.

પ્રશ્ન ૭ –શ્રાવકને પ્રતિક્રમણ કરતાં કટાસણું વાપરવાની ખાસ જરૂર છે? કટાસણું એ શબ્દનો અર્થ શું છે?

ઉત્તર–ઉભા ઉભા વિધિપૂર્વક પ્રતિક્રમણ કરનાર માટે કટાસણાની જરૂર નથી. મુખ્ય ઉપગરણ મુહપત્તિ ને ચરવળો એ બેજ છે. પરંતુ પ્રમાદવશ પડેલા જીવો બહોળે ભાગે બેસીને પડિક્કમણું કરતા હોવાથી કટાસણું આવશ્યક થઇ પડયું છે અને ચારવળો ભૂલી જવાયો છે. કોઇકના હાથમાંજ તે દેખાય છે.

કટાસણું એટલે કટ્યાસન–કટીવડે બેસવાનું સાધન એ અર્થ છે.

પ્રશ્ન ૮—અંગલુહણા ત્રણજ કરવા, વધારે ઓછા નહીં, એનું કાંઇ ખાસ કારણ છે?

ઉત્તર–એક અંગલુહણું કરવાથી પ્રતિમા બરાબર સાફ થાય નહીં, કારણ કે તે તો ભીનું થઇ જાય એટલે બીજાની જરૂર છે. ત્રીજું તો ભૂલેચુકયે કોઇ જગ્યાએ ભીનાશ રહી ગઇ હોય તો તેના નિવારણ માટે છે. તેમજ એક સરખી પ્રવૃત્તિ રખાવવા માટે છે, બીજું કાંઇ ખાસ કારણ નથી.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પ્રશ્ન ૯ —ઉપાશ્રયમાં આવેલા જ્ઞાનખાતાના પૈસામાંથી વિદ્યાર્થીઓને પુસ્તકો તથા રૂપીઆ ઇનામ તરીકે આપી શકાય કે નહીં ? શું તે પૈસા સાધુના નિમિત્તમાંજ વપરાય ?

ઉત્તર–ઉપાશ્રયમાં જ્ઞાનખાતાના આવેલા પૈસા જ્ઞાનના નિમિત્તમાં વપરાય. તેના ધાર્મિક પુસ્તકો ખરીદ કરીને વિદ્યાર્થીઓને ભણવામાં અપાય, પણ તે પુસ્તકો રાખવા ન અપાય, કેમકે તેનો વખતે દુરઉપયોગ થાય. ઇનામમાં તે રકમ ન અપાય પણ માસ્તર કે શાસ્ત્રી–પંડિતને તે પૈસામાંથી પગાર આપી અભ્યાસ કરાવાય.

તે પૈસા સાધુ સાધ્વીના નિમિત્તમાંજ વપરાય એમ નહીં, પણ તે પૈસાથી પુસ્તકો ખરીદ થાય, લખાવાય, પુસ્તકોના ઉપગરણો કરાવાય, સાધુ સાધ્વીને ભણાવવા માટે શાસ્ત્રી રાખી તેને તેમાંથી પગાર અપાય. ઇત્યાદિ કાર્યમાં વાપરી શકાય.

પ્રશ્ન ૧૦–ઉપાશ્રયના અંગના જ્ઞાનખાતાના પૈસા જૈનબોર્ડીંગોના વિદ્યાર્થીઓના ઉપયોગમાટે વાપરી શકાય કે નહીં ?

ઉત્તર–વાપરી ન શકાય.

પ્રશ્ન ૧૧–વ્યાખ્યાન પ્રસંગે મધ્યમાં ગહુંળી ગાવામાં આવે છે અને ગહુંળી કરવામાં આવે છે તે શબ્દનો અર્થ શું છે ?

ઉત્તર–દેવ ગુરૂ પાસે સ્વસ્તિકાદિ કરવામાં ચોખા સાથે અથવા એકલા ગહું પણ અગાઉ વપરાતા હશે તેથી તે ગહુંવડે કરાતા સ્વસ્તિકને ગહુંળી કરવાનું કહેવાય છે. અને તે વખતે ગુરૂભકિતસૂચક કરાતા ગાનને ગહુંળી બોલ્યાનું કહેવાય છે. હાલમાં પણ ગહું વાપરવાની પ્રવૃત્તિ વૈષ્ણવાદિકમાં છે, આપણે બીલકુલ બંધ કરેલ છે.

પ્રશ્ન ૧૨–દેવપૂજા વિગેરે પ્રસંગે બોલાતા ઘીનો ભાવ કેટલીક જગ્યાએ રૂ૫) મણના હોય છે અને તેથી ઉતરતા કેટલીક જગ્યાએ રૂ૪) રૂ૩ા રૂરાા ને છેવટે રૂ૧ા સુધી છે. તે પ્રમાણે ભાવ રાખવાનું કાંઇ ખાસ કારણ છે ?

ઉત્તર–અમારી માન્યતા પ્રમાણે તો જે વખતે સુરતવંતા ઘીનો ભાવજ મણ ૧નો ૩૪–૫ હતો તે વખતના એ ભાવ ઠરાવેલા છે. ત્યારપછી સુરતવંતા ઘીના ભાવ વધી ગયા છતાં બોલનારનો ઉત્સાહ વધે વિગેરે કારણસર દેરાસરમાં ને ઉપાશ્રયમાં પ્રથમના ભાવજ ચાલુ રાખ્યા છે, તેમાં વધારો કરેલો નથી.

પ્રશ્ન ૧૩–દેરાસરોમાં ઘંટો વગાડાય છે તેનું શું પ્રયોજન છે ? તે શું સૂચવે છે ?

ઉત્તર–એ માંગળિક ધ્વનિ છે અને તે જૈનશાસનના જયની ઉદ્‌ઘોષણા સૂચવે છે.

પ્રશ્ન ૧૪ –દેરાસરમાં પૂજા કરવા આવનારા બંધુઓ પૈકી કેટલાક પોતે ચાંલ્લો કર્યા અગાઉ દર્પણ પ્રભુને બતાવી આવે છે તેનું શું કારણ ?

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ઉત્તર–કાચમાં પોતે પહેલું મ્હોડું ન જોવું એટલો વિવેક સૂચવવા માટે પ્રભુ સામે બતાવી આવે છે, બીજું કારણ નથી. અને તેમ કરવાની ખાસ જરૂર નથી.

પ્રશ્ન ૧૫–પૂજા કરનારા પૈકી કેટલાક પોતાના કપાળમાં ગોળ તિલક કરે છે, કેટલાક બદામ જેવું ઉભું કરે છે, તેમાં બરાબર કયું ?

ઉત્તર—ભગવંતની આજ્ઞા માથે ચડાવવાનું–સ્વીકારવાનું એ ચિન્હ છે; તેથી ગોળ કરે કે લાંબુ કરે બંનેમાં વાંધા જેવું જણાતું નથી.

એ પ્રસંગે પોતાને શરીરે ચાર તિલક–કપાળે, ગળે, હૃદયે ને નાભીએ એમ કરવાના છે. તેથી વધારે ન કરવાં.

પ્રશ્ન ૧૬— પાર્શ્વનાથની પ્રતિમા ઉપર કોઈ પ્રતિમાને પાંચ ફણાનું ચિન્હ હોય છે, કોઇ પ્રતિમાને સાત ફણાનું ચિન્હ હોય છે અને કોઇ પ્રતિમાને ત્રણ ફણાનું ચિન્હ હોય છે, તેનું કાંઇ વિશેષ કારણ છે ?

ઉત્તર—પાર્શ્વનાથપ્રભુને છદ્મસ્થાવસ્થામાં ધરણેંદ્ર સર્પના રૂપે માથે ફણાની છાયા કરીને રહ્યા હતા, તેની નિશાની તરીકે ફણા કરવામાં આવે છે, તેમાં ત્રણ, પાંચ, સાત કે નવ કરવા તે કારીગરના અથવા પ્રતિમાજી કરાવનારનાં મન ઉપર આધાર છે. તે સંખ્યાનું કાંઇ ખાસ કારણ નથી. ૧૦૮ અને ૧૦૦૮ ફણા કરેલા પણ હોય છે.

પ્રશ્ન ૧૭—દરેક પ્રભુના લંછનો અથવા ચિન્હો જે કહેવામાં આવે છે તે શું સૂચવે છે ? અને એ લંછનો પસંદ કરવાનું કાંઈ કારણ છે ?

ઉત્તર—એ ચિન્હો ખાસ કાંઇ સૂચવતા નથી, તેમ એની પસંદગી કરવામાં આવેલ હોતી નથી. એ તો સ્વાભાવિક તીર્થંકરોના સાથળમાં ચિન્હ હોય છે. તે જુદા જુદા તીર્થંકરોની મૂર્ત્તિ ઓળખવા માટે નીચેના આસનવાળા ભાગના મધ્યમાં કોતરવામાં આવે છે.

પ્રશ્ન ૧૮—દેરાસરમાં સ્નાત્ર ભણાવવા તેમજ મહોત્સવ કરવા માટે ત્રણ બાજોઠ મૂકીને ઉપર સિંહાસન પધરાવવામાં આવે છે તેનું શું કારણ ?

ઉત્તર—ભગવંતના સમવસરણમાં એક બીજા ઉપર ત્રણ ગઢ હતા અને ત્રીજા ગઢના મધ્યમાં સિંહાસન ઉપર પ્રભુ બીરાજતા હતા. તેની નિશાની તરીકે ત્રણ બાજોઠ મૂકવામાં આવે છે અને તેની ઉપર સિંહાસન પધરાવવામાં આવે છે.

પ્રશ્ન ૧૯—પ્રભુની સામે આરતી ને મંગળદીવો ઉતારવામાં આવે છે તેનો અધિકાર મૂળ સૂત્રોમાં કે પંચાંગી વિગેરેમાં છે કે વૈષ્ણવાદિકનું જોઇને દેખાદેખીએ કરવામાં આવે છે ?

ઉત્તર—આરતી ને મંગળદીવાનો અધિકાર ગ્રંથોમાં તો અનેક જગ્યા છે. સૂત્ર પૈકી ભગવતી ચૂર્ણિમાં છે. ઘણેભાગે તે દીપકપૂજાનોજ એક પ્રકારાંતર છે.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પ્રશ્ન ૨૦—આરતીમાં ત્રણ પાંચ કે સાત દીવા કરવામાં આવે છે તેનું કાંઇ ખાસ કારણ છે? અને મંગળદીવામાં એકજ દીવો કરાય છે તેનું કાંઇ કારણ છે? કેટલીક આરતી ૧૦૮ દીવાવાળી હોય છે તેનું કાંઈ કારણ છે? આરતી શબ્દનો અર્થ શું છે અને તે શામાટે ઉતારવામાં આવે છે? કેટલીએક જગ્યાએ પાંચવાર આરતી ઉતારવામાં આવે છે, ઘણી જગ્યા એ તો એક વારજ ઉતારાય છે, તેનું કારણ શું છે?

ઉત્તર–ત્રણ, સાત, પાંચ, નવ કે ૧૦૮ દીવા આરતીમાં કરવાનું કાંઇ ખાસ કારણ નથી. માત્ર તેમાં ભક્તિની વિશેષતાજ દેખાય છે. તીર્થસ્થાને આવતા યાત્રાળુઓમાં ભક્તિ વિશેષ હોવાથી તીર્થસ્થળોમાં પૂજાના ઘીની ઉછામણી વધારવા નિમિત્તે કોઇ કોઇ તીર્થે પાંચવાર આરતી ઉતરાવવામાં આવે છે. આરતી શબ્દ સંસ્કૃત આર્ત્તિનો અપભ્રંશ જણાય છે. તેની મતલબ આર્ત્તિ એટલે પીડા દૂર કરવી તે છે. પરમાત્માની તો આર્ત્તિ નાશ પામેલીજ છે છતાં ભક્તિવંત મનુષ્યો પોતાની આર્ત્તિ દૂર કરવા ભક્તિથી ઉતારે છે. મંગળદીપક તો માંગળિક માટેજ ઉતારવામાં આવે છે. પ્રભુને તો સદા માંગળિકજ છે, પરંતુ તેમાં આપણું માંગળિક સમાયેલું છે. આ બધા ભક્તિના પ્રકાર છે.

શ્રી હિતશિક્ષાના રાસનું રહસ્ય.

(અનુસંધાન પૃષ્ટ ૮૧ થી)

પેલા વણિકે પ્રસન્ન થયેલા દેવને કહ્યું કે–"અહીં એક સાત ભૂમિવાળો આવાસ કરો અને તે હીરા મોતી માણેક વિગેરેથી ભરપૂર કરો." દેવ તો તરત કરી શકે છે તેથી તે પ્રમાણે કરીને કહ્યું કે–"કર્યું." એટલે વણિક બોલ્યો કે–"તે આવાસમાં એક હિંડોળાખાટ બાંધો. તેની ઉપર મશરૂની તળાઇ બીછાવો. પછી ચાર વખારો કરો અને તે અનેક પ્રકારના કરીઆણાઓથી ભરી કાઢો." દેવે કહ્યું કે–'કર્યું. બીજું કામ બતાવો.' એટલે વણિકે કહ્યું કે–"વનમાં જઇને એક સાત તાડ જેટલો લાંબો વાંસ કાપી લાવો. તે અહીં રોપો અને તેની ઉપર એક આડું લાકડું બાંધો. તે લાકડા સાથે એક સાત તાડ જેટલી લાંબી લોઢાની સાંકળ લટકાવો. પછી તમે વાનર થઇ જઇને તે સાંકળ ડોકસાથે બાંધો અને હું બીજું કામ બતાવું નહીં ત્યાં સુધી તે સાંકળે ઉપર ચડો ને નીચે ઉતરો, એમ કર્યાજ કરો. બીજું કામ બતાવું ત્યારે તે કામ કરો." આ પ્રમાણેનો હુકમ સાંભળી દેવે કહ્યું કે–"અત્યાર સુધી હું મને પોતાને હુંશીઆર માનતો હતો અને તને છેતરવા ધારતો હતો. પણ તું ખરેખરો મારા માથાનો

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

મળ્યો. તારૂં પુણ્ય પાધરૂં હોવાથી હું તને છેતરી શક્યો નહીં. હવે હું જાઉં છું, તારે કાંઈ મારૂં કામ પડે ત્યારે સંભારજે." આ પ્રમાણે કહી દેવ સ્વસ્થાને ગયો.

અહીં આ કથા કહેવાનો સાર એ છે કે-"સ્ત્રી જો કામથી પરવારે તો માઠા વિચાર કરે, માટે તેને નવરી પડવા દેવી નહીં, કામમાં ગુંથાયેલીજ રાખવી. મુનિ પણ કામે વળગ્યાજ સારા, નવરા રહે તે ઠીક નહીં. એમ ધારીને તેને આખા દિવસની નિત્ય ક્રિયા એટલી બતાવી છે કે જો તે બરાબર કરે તો નવરા પડેજ નહીં. સ્ત્રી કામમાં ગુંથાયેલી હોય તો તેનું મન ઠેકાણે રહે, નહીં તો આડું અવળું દોડે. આ પ્રસંગ ઉપર એક બીજી કથા છે તે નીચે પ્રમાણે—

શ્રીપુર નામના નગરમાં **જિનદત્ત** નામે શેઠ વસે છે. તેનો મોટો પુત્ર પરદેશમાં કમાવા ગયો હતો. તેને શ્રીમતી નામે ભાર્યા હતી. તેને પરદેશમાં બહુ મુદત થવાથી અન્યદા તેની સ્ત્રી શ્રીમતી કામાતુર થઈ, એટલે તેણે પોતાની પાસે રહેનારી એક વૃદ્ધ સ્ત્રીને કહ્યું કે-" મને કામવિકાર બહુ થયો છે, તેથી કોઈ એક પુરૂષને લાવી આપો કે જેથી શાંતિ થાય."

આ પ્રસંગ માટે શ્રીમતીએ સમશ્યામાં કહ્યું છે કે—

ગજરિપુ તસરિપુ તાસરિપુ, રિપુ રિપુ વૃક્ષ મિલાય;
હરિશય્યા પુત્રીતણો, સુત પીડે મુજ માય. ૧. [1]

આ સમશ્યાનો તાત્પર્યાર્થ-' **કામપીડે** છે. એવો થાય છે—

એક દિવસ કૃષ્ણ સત્યભામાના મહેલે પાછલી રાત્રે ગયા. બારણા બંધ હોવાથી ઉઘાડવા માટે નિશાની કરતાં અંદરથી ' કોણ ? ' એમ પૂછયું. આ પ્રસંગને લગતો એક છપ્પો કવિએ કહ્યો છે તે નીચે પ્રમાણે—

સત્યભામા ઘરે કહાન, આવીઆ પચ્છીમ રાતે;
પૂછે નારી તું કોણ, હું માધવ નિજ જાતે;
માધવ તો વનમાંહી, ચક્રી ચક્રી તો કુંભારહ;
ધરણીધર તો શેષ, અરિરિપુ ગરૂડ અપારહ;
હરિ કહેતાં તો વાનરો, કવણ પુરૂષ આવ્યો સહી;
કવિ ઋષભ કહે નર કામવશ, શ્યા શ્યા વચન ભમે નહી. ૧

ભાવાર્થ—સત્યભામાને ત્યાં કૃષ્ણ પાછલી રાત્રે આવતાં અંદરથી સત્યભામા પૂછે છે કે-' કોણ આવ્યું છે? ' એટલે કૃષ્ણ કહે કે-'**માધવ.**' માધવ નામ પશુ વિશેષનું છે, તેથી સત્યભામા કહે કે-' માધવ તો વનમાં હોય, અહીં ન હોય, ત્યારે કૃષ્ણ કહે કે-' **ચક્રી.** ' ત્યારે સત્યભામા કહે કે-'ચક્રી તો કુંભાર કહેવાય, તે અહીં કયાંથી હોય?' ત્યારે કૃષ્ણ કહે-'**ધરણીધર.**'

---

[1] આ સમસ્યાનો બરાબર અર્થ જાણવાજેવો છે. જે બરાબર સમજે તેમણે અમને લખવો.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ત્યારે સત્યભામા કહે–'ધરણીધર તો શેષનાગ કહેવાય, તે અહીં કયાંથી આવે ?' ત્યારે કૃષ્ણ કહે કે-'**અહિરિપુ.**' ત્યારે સત્યભામા કહે કે–'અહિરિપુ તો ગરૂડ તે અત્યારે ન આવે.' એટલે કૃષ્ણ કહે કે–'હરિ.' ત્યારે સત્યભામા કહે કે–'હરિ તો વાનરનું નામ છે, તો વાનર અત્યારે શું કામ આવે ?' આ પ્રમાણે જાણી બુઝીને સવાલો કર્યા પછી બારણા ઉઘાડી કૃષ્ણને અંદર લીધા. અહીં કવિ કહે છે કે–'જુઓ ! કામવશ મનુષ્ય શ્યા શ્યા વચનો સહન કરતો નથી ?'

આગળ કર્ત્તા કહે છે કે–' જ્યાં સુધી કંદર્પને વશ ન થાય ત્યાં સુધીજ આ પ્રાણીની વડાઈ છે. તેને વશ થયા પછી વડાઇ રહેતી નથી.' એ કંદર્પ અર્થાત્ કામદેવ તો મરેલાને પણ મારનારો છે. અર્થાત્ સ્ત્રીને વશ પડેલ હોવાથી મરેલા જેવા મનુષ્યને પણ પાછો પ્રહાર કર્યા કરે છે; અને પાંચે ઇંદ્રિઓ હીણી પડી હોય–અશકત થયો હોય તો પણ તેમાં કામદેવ વિકાર ઉત્પન્ન કરી શકે છે. વિષયવિકારનો પ્રચાર ચારે ગતિમાં છે. તે ઇંદ્ર જેવાને પણ સ્ત્રીને પગે લગાડે છે. મોટા મોટા મુનિવરને પણ મીણ કહેવરાવે છે. મીણ જેવા બનાવી દે છે. પશુઓને પણ છોડતો નથી. દેવતાઓ તો વિષયરૂપી કાદવમાં ખુંચી ગયેલાજ હોય છે. એ પાપી કામદેવથી જે વિરમ્યા તેનેજ આ સંસારમાં ખરેખરા બળીઆ ગણવા યોગ્ય છે. કાળો કુતરો, જેના બંને કાન કોહી ગયા હોય, જીવડા પડ્યા હોય, ભુખે પીડાતો હોય, તો પણ કુતરીને દેખે કે તેની પાછળ દોડે છે. પગે ખોડો હોય, ઘરડો થયો હોય, એક આંખે કાણો હોય, શરીરમાં કીડા પડ્યા હોય એવો કુતરો પણ રૂપહીણ અને શરીર પર ચાંદા પડેલી કુતરીને દેખે તો તેની પાછળ દોડે છે.

એ પાપી કામદેવ મનુષ્યને પીડે છે અને સ્ત્રીને પગે પડાવે છે. પાંચે ઇંદ્રીઓ ઢીલી પડી હોય, સ્ત્રી સેવન કરવા જેટલી શક્તિ પણ રહી ન હોય છતાં સ્ત્રીની સાડી ને કંચુકી ઉપર પણ મોહ્યા કરે છે. ભીખ માગીને ખાતો હોય, પાત્રમાં પણ ઠીંકરાની ઠીબ હોય, અને તદન નિરસ આહાર કરતો હોય, એવો મનુષ્ય પણ સ્ત્રીની સેવા કરવા લલચાય છે. તેની પાછળ જાય છે. એવો મહાવિરૂઓ–માઠો કામવિકાર છે. વખતસર ખાવાનું મળતું ન હોય, સ્મશાનમાં રહેવાનું હોય, ઘરબાર પણ ન હોય, ભોંયે સુવાનું હોય, પાથરવાની ફાટી તુટી ગોદડી પણ ન હોય, મૂર્ખ હોય, ગાંડો હોય, મર્મ સમજે તેવો ન હોય છતાં તે ભોગની વાંછના કરે છે.

વસ્ત્રવિના નાગો ફરતો હોય, પરિવારમાં હાથ પગજ હોય, આંધળો હોય ચીબો હોય, કાણો હોય, કુબડો હોય, છતાં પણ તે ભોગની વાંછા કરે છે.

જરા દેવીનો દંડ કેડ ઉપર વાગ્યો હોય કે જેથી કેડ વાંકી વળી ગઈ હોય,

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

માથે પળીઆં આવ્યા હોય, દાંત પડી ગયા હોય, મ્હોડામાંથી લાળ ઝરતી હોય, આંખે પૂરૂં દેખાતું ન હોય, છતાં પણ વિષયની તૃષ્ણા છુટી શકતી નથી.

અહીં શેઠની પુત્રવધુ નવરી હોવાથી ડોશીને કોઇ પુરૂષ લાવવા કહે છે. તે ઉપર કવિ એક સમશ્યા કહે છે—

કન્યા કાય કુમારી ઘણી, કૃપણુ લચ્છી વાધે રયા ભણી;
ચાડી તાત કહો કેમ કરે, ત્રણુ ઉત્તર દ્યો એક અક્ષરે. ૧.

ઉત્તર–'**નવરી.**' આમાં ત્રણે પ્રશ્નનો ઉત્તર સમાઇ જાય છે. કન્યાની કાયા કુમારીપણામાં નવરી હોવાથી અર્થાત્ વર વિનાની હોવાથી બહુ વધે છે, કૃપણની લક્ષ્મી પણ નવરી–વપરાયા વિનાની હોવાથી વધ્યા કરે છે અને પારકી ચાડી અથવા પારકી તાંત–નિંદાની વાતો નવરી સ્ત્રીઓજ કરે છે.

અહીં શેઠની પુત્રવધુ નવરી, ઘરમાં ધણી વિનાની અને ધન, રૂપ તેમજ યૌવનના અત્યંતપણાવાળી, મોટી હવેલી અને ભોગના સાધન શય્યા વિગેરે ઘણા–આવાં ઘણાં કારણો હોવાથી તેણે ડોશીને કામ બતાવ્યું કે કોઇક સારો પુરૂષ લાવી આપો. ડોશી પ્રૌઢ વિચારવાળી હોવાથી તેણે તેના સાસરાનો એકાંતે બોલાવીને તે વાત કહી. અને કહ્યું કે–'હવે વહુનું મન વશ રહેતું નથી, યૌવનવતી સ્ત્રી નવરી રહી શકતી નથી, તે શિયલ કેમ પાળી શકે ? માટે તે સંબંધી વિચાર કરી યોગ્ય લાગે તે ઉપાય કરો.'

સાસરાએ દીર્ઘ વિચાર કરી ઘરના સર્વે માણસોને બોલાવી પોતાની સ્ત્રી (શેઠાણી) ઉપર કૃત્રિમ ગુસ્સો કરીને કહ્યું કે–' અત્યારથી તમારે તમામ કામ વહુને પૂછીને કરવું. પૈસા ટકા જોઇએ તે તેની પાસેથી માગી લેવા. બહારથી કાંઈ લાવવું હોય તો તે તેને પૂછીને લાવવું.' આ પ્રમાણે હુકમ કરી વહુને બોલાવીને ઘરનો તમામ ભાર તેને સોંપી દીધો. બહુ નોકરચાકરવાળું અને મેમાનપરોણાવાળું શેઠનું ઘર હોવાથી વહુને એટલું બધું કામ માથે પડયું કે એક ઘડીની પણ નવરાશ મળે નહીં. કાયમ કામમાં ને કામમાં ઘુંચાયેલી ને ગુંથાયેલી રહે. પછી શેઠની પ્રેરણાથી પેલી ડોશીએ વહુને એકાંતમાં પૂછ્યું કે–' તમે કહેતા હતા તે પુરૂષને લાવું ?' વહુ કહે કે–'અરે ડોશીમા ! એ શું બોલ્યા ? અહીં એક મીનીટની પણ ફુરસદ ક્યાં છે ! માટે એ વાતજ કરશો નહીં.' ડોશીએ શેઠ પાસે જઇને એ વાત કરી, એટલે શેઠને નિવૃત્તિ થઈ.

આ વાતનો સાર એ છે કે–નવરા રહેવાથી મન ઠેકાણે રહેતું નથી, જ્યાં ત્યાં ફર્યા કરે છે, તેથી તેને કામમાં ગુંથાયેલું રાખવું. એજ પ્રમાણે શ્રાવક કે સાધુ પણ ધર્મના કાર્યમાં વળગ્યા રહે તો તેનું મન ઠામ રહે. નવરા માણસ હાંસી ખેલ કુતુહળાદિ કરે અને અનેક પ્રકારની રમતો રમે પણ જો કામમાં પરોવાયેલા

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

હોય તો તેવું કાંઈ સુજે નહીં; માટે કવિ ઋષભદાસ કહે છે કે–હે ભવ્ય પ્રાણીઓ! તમે નવરા ન રહેશો. શુભ કાર્યમાં ગુંથાયેલા રહેજો.

આવી અપૂર્વ હિતશિક્ષા પણ જે ધ્યાન દઈને સાંભળે તેને માટે છે. પરંતુ ગુરૂ ઉપદેશ આપે કે શિખામણ દે તે વખત જે ઉંઘે અથવા બીજી કુથલી કરે તેને ઉપદેશ લાગે નહીં કે બુદ્ધિ આવે નહિ. ધ્યાનપૂર્વક સાંભળે તોજ બુદ્ધિ આવે.

હવે કર્ત્તા કહે છે કે–જો સંસાર સુધારવો હોય–સંસારમાં સુખ મેળવવું હોય તો સ્ત્રીને દુહવવી નહીં. પાંચ પ્રકારે તેનો પ્રેમ વધી શકે છે–૧ તેના માબાપના ગુણ બોલવા, ૨ તેના વખાણ કરવા, ૩ સારા શબ્દે બોલાવવી, ૪ યથાશક્તિ વસ્ત્રાભૂષણાદિ આપવું ને ૫ વારંવાર મળવું. પાંચ પ્રકારે પ્રેમ ઘટે છે. ૧ બહુ વખતે મળવું, ૨ બહુ વખત સુધી સાથે રહેવું, ૩ તેનાથી કાંઇ વાત છાની રાખવી, ૪ બહુ અભિમાન રાખવું અને ૫ અપમાન કરવું. પ્રેમ વધારવાના પ્રકારોવડે સુજ્ઞ પુરૂષ પ્રિયા સાથેનો પ્રેમ વધારી શકે છે, જેથી ધર્મ કર્મનો સુખે સુખે નિર્વાહ થાય છે, મુનિરાજની ભક્તિ થાય છે અને પ્રાહુણાઓ જળવાય છે. કદી કોઇ વખત ઘરની સ્ત્રી અણુઘટતું બોલી જાય તો તે વાત ડાહ્યો માણસ પોતેજ જાણીને બેસી રહે છે, કોઈની પાસે તે વાત કરતો નથી. કદિ સ્ત્રી કાંઇ વાંકમાં આવી હોય તો યુક્તિથી તેનું નિવારણ કરે છે. રીસાણી હોય તો મનાવી લે છે. હાનિ વૃદ્ધિની કે દ્રવ્યાદિકની અથવા કોઇ સાથેના વૈર વિરોધની વાત ગુપ્ત રાખે છે, સ્ત્રી પાસે પ્રગટ કરતો નથી.

સ્ત્રીના સામાન્ય વાંકથી તેનાપર રીસ ન કરવી અને એક ઉપર બીજી સ્ત્રી ન કરવી. એક ઉપર બીજી સ્ત્રી કરનારની કેવી સ્થિતિ થાય છે? તે કેવું દુઃખ સહન કરે છે? તે વિષે કર્ત્તા આગળ કહે છે:— અપૂર્ણ

રત્ન ફેંકી–શેઠને પસ્તાવો થયો એ દષ્ટાંત જગ જાહેર છે, છતાં અહીં લખું છું:—

એક શેઠ પરદેશ ગયા હતા, ત્યાં રસ્તામાં નદી કીનારેથી ચાર રત્ન મળ્યાં, તેને શેઠે ચળકતાં કાચના કટકા રૂપ માન્યા પણ તે રત્ન છે, એવી ખબર શેઠને પડી નહી. પછી રસ્તામાં નાસ્તો કરવા બેઠા, ત્યાં કાગડે ઝાડ ઉપર આવી કા કા કરી બુમારવ કરી મૂકયો, તેને ઉડાડવા બીજું કાંઇ સાધન શેઠ પાસે નહોતું તેથી તે કાચનો કટકો (રત્ન) એક ફેંકયો, તેથી ન ઉડ્યો એટલે બીજો ફેંકયો, તેથી ન ઉડ્યો ત્યારે ત્રીજો ફેંકયો, એટલે કાગડો ઉડી ગયો. પછી શેઠ ત્યાંથી

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

કોઇ શહેરમાં ગયા. ત્યાં એક ઝવેરી મળ્યો. તેણે રત્નને અમૂલ્ય જોઇ પ્રથમજ વીશ હજારની કિંમત કરી. એટલે શેઠને ભાન આવ્યું જે–'હા ઇતિ ખેદે! મેં કેવી મૂર્ખાઇ કીધી–હાથમાં આવેલા રત્નોમાંના ત્રણને તો મેં માત્ર કાગડાને ઉડાડવામાં ફેંકી દીધા.' પછી શેઠ છાતીમાં મૂકા મારતા જાય ને પોકે પોકે રડતા જાય. ઝવેરીએ જાણ્યું 'શેઠને કિંમત ઓછી લાગી, મારા વચનથી તેને દુઃખ થયું, તેથી રડતા લાગે છે, માટે વધુ કિંમત હું કહું.' એમ વિચારી એક લાખ કહ્યા, છેવટ દશ લાખ કહ્યા, જેમ જેમ તે કિંમત વધુ વધુ કહેતો ગયો તેમ તેમ શેઠ છાતીમાં વિશેષ વિશેષ જોરથી મૂકા મારી પોકે પોકે રોતા ગયા. મતલબ કે–અમૂલ્ય એવાં રત્નો માત્ર કાગડો ઉડાડવામાં ગુમાવ્યા તેનો તેને પૂર્ણ પસ્તાવો થયો. તેવીજ રીતે હે ભવ્ય પ્રાણીઓ!

અનાયાસે પ્રાપ્ત થયેલા દુર્લભ એવા મનુષ્ય ભવને પામીને જે જીવ તેને માત્ર ખાનપાન અને વ્યવહારકુશળતામાંજ ગુમાવી દે છે અને અનાદિ કાળ થયાં ગુપ્ત થયેલો જે આત્મધર્મ તે તરફ લક્ષ પણ નથી કરતા, તેને જેમ રત્ન ફેંકી શેઠને પસ્તાવો થયો તેવો પસ્તાવો થાય છે. તે શેઠને જેમ ગુમાવેલાં રત્ન પાછાં હાથમાં ન આવ્યાં તેમ મનુષ્ય ભવની મળેલ સામગ્રી ગુમાવશો તો ફરી હાથ આવવી દુર્લભ છે. એ સૂચનાર્થે આ ચેતવણી છે.

वचनामृतो.

(૧) જે માણસ સહાય આપવા શક્તિમાન હોવા છતાં સહાય આપવામાં કંજુસાઇ કરે છે તે ભાગ્યનો અપરાધી ગણાય છે.

(૨) તમે જેમ તમારાથી ઉચ્ચ કોટીના રાજા મહારાજા અથવા પરમાત્માની કૃપા મેળવવા ઇચ્છો છો તેમ તમારાથી હલકી કોટીના ક્ષુદ્ર જંતુ તેમજ ગરીબ માણસો તમારી કૃપા મેળવવા ઇચ્છે છે, એ કદી ભૂલવું નહિ. કારણકે ઉંચી કોટીવાળા તમારા દેવ છે તેમ તમો તેના દેવ છો.

(૩) તમારાથી ઉતરતા પ્રાણીઓપર દયા કરો તો તમારા વડીલો તમારા ઉપર જરૂર દયા કરશે.

(૪) દયાની મધુર લાગણી એજ ઉચ્ચ દશાની ખરી નિશાની છે.

(૫) સંતોષ એ કરોડોની મીલકત છે, અને સંતોષ પ્રાપ્ત કરવો એ એક ડહાપણ ભરેલી ખરીદી છે.

(૬) બને ત્યાં સુધી કોઇની સાથે શત્રુતા કરવી નહિ, પણ કદાચ એવો વખત બની આવે તો બીજાઓને કહેવું નહિ કે આ મારો શત્રુ છે.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

(૭) જેમ બને તેમ પ્રિય અને ગંભીર થવું; અને મોટા માણસોના ચરિત્રો ધ્યાનમાં રાખવા.

(૮) પોતાના ગુણો ગાવા કે ગવરાવવા કરતાં ગુણો પ્રગટાવવાનો પ્રબળ પ્રયત્ન કરવો.

(૯) થોડી ભૂલમાં જે માણસ બેદરકાર રહે છે તે મોટી ઉમરે મોટી ભૂલો કરવાનો વ્યસની બને છે

(૧૦) દુઃખીને દીલાસો આપવો, પણ હિંમત છોડાવી ગભરાવવો નહીં.

(૧૧) અન્યના સદ્‌ગુણોને કે કાંઈ પણ લાભને દેખી અદેખાઇ કરવી નહીં.

(૧૨) મોટી મોટી વાતો કરનારા કરતાં ઉંચું વર્તન રાખનારાઓ સામાના દીલમાં જલદી છાપ પાડી શકે છે.

(૧૩) કોઈની આજીવિકા તોડવી નહીં.

(૧૪) પારાધી કે કસાઇ જેવા હિંસક ધંધાવાળાઓને પૈસા ધીરવા નહીં.

(૧૫) શોખનિમિત્તે એક ઉપર બીજી સ્ત્રી કરવી નહીં.

(૧૬) પોતાના અલ્પ લાભાર્થે અન્યને મોટું નુકશાન કરવું નહિ.

(૧૭) જે કાંઇ વાંચો અને જુઓ તેમાંથી સાર ગ્રહણ કરવાનો અભ્યાસ રાખો.

મહેતા માનસંગ મલુકચંદ.

એક મિત્રપર લખેલા બે પત્રો.

પ્રિય-આત્મવિરામી !

આપણી સ્થિતિનું અવલોકન કરતાં એમ જણાઇ આવે છે કે ઘાંચીના બળદની અને આપણી સ્થિતિમાં જરા પણ તફાવત નથી. કારણ કે હજુ આપણે ત્યાંના ત્યાંજ છીએ, આપણે આપણું દ્રષ્ટિકોણ બદલ્યું નથી અને બદલવા પ્રયાસ પણ સેવાયો નથી. જેટલી સબળતાથી પ્રયાણમાર્ગ બદલવા યત્ન થાય, જેટલા વેગથી સમષ્ટીની હિત ચાહનાના અને સ્વહિતની સાધનાના ઉન્નત યોગમાં પ્રવેશ કરવા ભાવના વર્તે, તેટલા સબળ વેગથી અવશ્ય આગળ વધવું જોઇએ, તેમાં તમને આળસ નજ શોભે. તેમાં સમયની રાહ જોવાનું નજ હોય. તેમાં પળનો પણ વાયદો કેમ સંભવે ?

સ્થૂલ દેહશણગારોના લાલચુ ભલે ભાવે તેમ કરે, તેની હરીફાઇ આપણને શા કામની?

આ ઉપરથી લેખક વ્યવહારનો નિષેધ કરે છે એમ ન માનશો, પરંતુ વિશુદ્ધ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વ્યવહાર અને પ્રાચીન સભ્યતાના સેવક હોવાનો દાવો કરવામાં નીડરતા છે. બાકી સદંતર લોપદશાની તરફેણમાં તો નથીજ. તેથી જે સમજવું ઘટે તે સમજશો.

ચારિત્રને તો શિક્ષાપોથી બનાવવી જોઈએ. ઉચ્ચ કોટીના સૃજનકાર્યથી અવળે ચીલે ઉતરી જવાના પ્રસંગોપાત કારણો ઉપસ્થિત થાય, શુદ્ધ તલ્લિનતા પ્રગટાવવાના પ્રયાસ સેવતાં ઉલટી મજા ઢોળાઇ જાય, ટોચે પહોંચવાની સત્પ્રવૃત્તિ સેવતાં સપાટીપરથી નીચે આવી જવાય, એવી એવી હાસ્યજનક પ્રવૃત્તિથી શો લાભ ? અવકાશનો આમ દુરૂપયોગ કરવામાં શું કુદરતનો ગુન્હો આપણે કરતા નથી ? સ્વકલ્યાણની ભાવનાનું વિસ્મરણ કરી હજુ પણ બાળચેષ્ટાઓ આપણે કયાં સુધી કરશું ? હવે તો દ્રષ્ટિબિંદુ મુકરર કરી તે મેળવવાની ધૂનમાં લાગો. નિશ્ચિત સ્થાને પહોંચવાનો કાર્યક્રમ શરૂ કરો. સુજ્ઞેષુ કિં બહુના !

(૨)

બંધુ !—આજે બીજીવાર પત્ર લખું છું કે—માનવજીવનની કિંમત આંકવામાં અમે બાહોશ છીએ એમ કહેવા બહાર પડવું તે શું દંભ નથી ? સ્વહિતસાધનના વિચાર સરખા પણ જ્યાં હયાતિ ધરાવતા નથી એવી વ્યક્તિઓ– અન્યને ઉતારી પાડવાના એકાંત પ્રયત્ન સેવે એવા જનો તો ખરેખર દયા ખાવાનેજ પાત્ર છે એમ સમજાય છે. તેમાં સંદેહ નથી; કારણ કે મારા વિચારોને સૌ અનુકૂળ થવાજ જોઇએ એ તો કદાપિ થનાર નથી અને થયું પણ નથી. જ્યાં વિશાળ હૃદયથી, પ્રેમાળ ભાવથી નીભાવી લેવાનું શીખાયું નથી, ત્યાં શાંતિ કયાંથી અનુભવાય ? ભૂલોને ભૂલતાં નથી શીખાયું, એક બીજાને નમતું આપવાનું નથી સમજાયું, ત્યાં મજા શાની ?

વ્યક્તિધર્મ વ્યક્તિનો ગુણ શોધવામાં છે, નહીં કે દોષ. સત્યના સૂર્ય સામે દ્રષ્ટિ કરવા જેટલી તાકાત પણ ન હોય અને ધૂળ ઉડાડવી, તે પોતાની આંખોમાંજ આવીને પડે છે.

સ્વસામર્થ્ય કેટલું છે તે કોણ સમજે છે? અત્યારે તો અન્યની કિંમત આંકવી છે, અત્યારે તો કટાઇ ગયેલી તરવારને સુશોભિત મ્યાનમાં રાખી કિંમત અંકાવવી છે. બાહ્ય દ્રશ્ય સૌને પ્રીતિકર સમજાયું છે, એટલે આંતરિક તત્ત્વ ગમે તેવું મલીન હોય, પરંતુ ઢાંકણ સુંદર હોવું જોઇએ. આવા ભ્રમમાં ઘણાં અથડાયાજ કરે છે. મને તો આમાં ભૂલ સમજાય છે. માનવજીવનની કિંમત તેના માત્ર ઢાંકણરૂપ ધનથી નહીં પણ તેની અંતર્ગત રહેલા સદાચારથીજ થાય છે. આપણામાંજ જે તત્ત્વોનો અભાવ છે તે બીજામાં હોવાનો દાવો કરવો એ ડહાપણ ક્યાંનું ?

ભાઇશ્રી ! સાહિત્યના વિષયમાં પણ પ્રાચીન તત્ત્વોને સુશોભિત રીતે અલંકૃત

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

કરવાને બદલે કદ્રૂપાં બનાવવાના પ્રયાસમાં કેટલાક વિદ્વાનો અયોગ્ય વિચારો-સ્વચ્છંદી વિચારોનો વ્યય કરવામાં લાગી પડ્યા છે. એ ઇતિહાસના અભ્યાસીઓને માટે ખેદનોજ વિષય છે. પાશ્ચિમાત્ય પ્રજા પુરાતન ભાવનાના સ્વરૂપો અને જડ દ્રશ્યોને પણ જેમના તેમ જાળવી રાખવામાં નિરંતર મચી રહી છે, ત્યારે આ દેશના તરૂણો-તરૂણ સાક્ષરો-તરૂણીની વ્યામોહતામાં, પ્રાચીનત્વને ખેટોળ બનાવવામાં, જગજાહેર ઇતિહાસને ચુંથી નાંખવામાં આત્મવીર્યનો વ્યય કરી રહ્યા છે, એ કેટલું શોચનીય છે? અહિંસાની પ્રબળ ભાવનાને નિર્બળતાપોષક વર્ણવવી, કંચન અને કામિનીના મહાન્ ત્યાગીને માટે તેનામાં દોષનો છાંટો શોધી કહાડવા બહાર પડવું, એ સરસ્વતીના ઉપાસકો કહેવાવાનો ઢોળ-દંભ ધારણ કરનારા તરીકે શરમાવા જેવું છે; પરંતુ જેવું અંતરમાં હોય તેવુંજ બહાર આવી શકે છે. મને તેમની દયા આવે છે. આ વિષયપરત્વે ઘણુ લખવાનું છે તે હવે પછીથી લખીશ. આપ પણ વિચારી રાખશો. એક શિક્ષાવચન લખી આ પત્ર પૂર્ણ કરીશ.

કાચું ગુમડું અનેક વેદનાને અંતે પાકે છે--પરિપકવ થાય છે, લોહીનું પરૂ થાય છે અને પછીજ તે ફુટીને શાંતિ આપે છે. આવી સ્થિતિ જીવનમાં પણ થાય છે. પરંતુ જેઓ હંમેશાં કાચાં ગુમડાંજ રહેવા માગે છે, જેઓને વેદનાનું સ્વરૂપ પણ સમજાયું નથી, તેમને માટે ફુટવાપણું કેમ સંભવે અને ફુટવાનું નહિ જેથી આરામની શાંતિ પણ કયાંથી ઉદ્ભવે ? ૐ શાંતિ.

જ્ઞાનપિપાસુ અભ્યાસી--કલકત્તા.

પ્રસ્તાવિક દુહા.

"એ પણ એક ગમાર"

(૧)

અઠ્ઠાવનની ઉમરે, થયાં વરસ દશ બાર;
પ્રીત ધરી પરણે પ્રિયા, એ પણ એક ગમાર

(વર્ષ અઠ્ઠાવન થયા હોય છતાં દશબાર વર્ષનોજ પોતે છે એમ માની ને પરણનાર માટે આ ઉપમા આપવામાં આવી છે.)

(૨)

અક્ષર એક ભણે નહીં, ગુમાનનો નહીં પાર;
બેસે પંડિતો વચે, એ પણ એક ગમાર.

(ભણવું નહીં ને ભણેલાનું ગુમાન રાખી પંડિતો વચ્ચે બેસી ડહાપણ બતાવવું તેવાઓને માટે આ ઉપમા આપેલ છે.)

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

(૩)

શસ્ત્ર વિનાનો માનવી, કરવા જાય શીકાર;
સિંહ જગાડે ઉંઘતો, એ પણ એક ગમાર.

(૪)

મોટો રોગ મટાડવા, ઔષધ ખાય અપાર;
કરી[1] ન પાળે કોઇદિન, એ પણ એક ગમાર.

(રોગ મટાડવા ઔષધ ખાય પણ કરી ન પાળે–કુપથ્ય કરે તેવાઓને માટે આ ઉપમા આપવામાં આવી છે.)

(૫)

ગણિકાના ઘરમાં રહી, મોજ મજા કરનાર;
વિશ્વાસુ તેનો બને, એ પણ એક ગમાર.

(વેશ્યાને ત્યાં રહેનાર ને તેનો વિશ્વાસ કરનાર માટે આ ઉપમા આપવામાં આવી છે–પરિણામે તે હાનિજ મેળવે છે.)

(૬)

પાસે દમડી નહીં અને, કરે અધિક વ્યાપાર;
દેવામાં ડુબ્યો રહે, એ પણ એક ગમાર.

(દેવું કરીને મોટો વ્યાપાર ખેડનાર માટે આ ઉપમા આપવામાં આવી છે.)

(૭)

વરસાદ વરસે ત્યાં લગી, શાંતપણે સુનાર;
પાળ કરે પાણી પછી, એ પણ એક ગમાર.

(પાણી વહી ગયા પછી તેને રોકવા માટેની પાળ બાંધનાર મૂર્ખને માટે આ ઉપમા આપી છે. સુજ્ઞ મનુષ્ય પાણી વહી ગયા અગાઉ પાળ બાંધે છે કે જેથી પાણી રોકાય છે અને તેનો ખેતી વિગેરેમાં ઉપયોગ કરી શકાય છે.)

(૮)

હોય નહીં બળ કાંઇપણ, બડાઇનો કરનાર;
શત્રુ સૌનો થઇ રહે, એ પણ એક ગમાર.

(શરીરમાં બળ નહીં છતાં બળની બડાઈ હાંકનારને આ ઉપમા આપી છે.)

(૯)

હોય ભિખારી જે વળી, માગીને ખાનાર;
ઉન્હાની આશા કરે, એ પણ એક ગમાર.

(ભિખારીને ઉન્હી રસોઈની ચેષ્ટા કામની નથી એ આમાં સૂચવ્યું છે).

---

૧ પથ્ય.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

(૧૦)

જેની સારી બેઠકે, ગળા વિના ગાનાર,
આલાપો અતિશે કરે, એ પણ એક ગમાર.

(કંઠની મધુરતા વિના ગાયન કરનારનું ગાયન સાંભળનારને પસંદ પડતું નથી, તેથી એ વાત ખ્યાલમાં રાખવા આ દુહો કહેલો છે).

(૧૧)

માથે દેવું રાખીને, કરે નવાં ઘરબાર;
આડંબર રાખે ઘણો, એ પણ એક ગમાર.

(૧૨)

પોતાની સ્ત્રી હોય પણ, સેવીને પરનાર;
પૈસા આપે પ્રીતથી, એ પણ એક ગમાર.

(પરસ્ત્રીલંપટ માટે આ ઉપમા આપવામાં આવી છે. તે બરાબર ઘટે છે.)

(૧૩)

ખાય નહીં ખરચે નહીં, જઇને રમે જુગાર;
હાથ ઘસે હાર્યા પછી, એ પણ એક ગમાર.

(૧૪)

ઉદ્યમ કાંઈ કરે નહીં, આળસનો નહીં પાર;
બીજાનું ધન વાવરે, એ પણ એક ગમાર.

(૧૫)

રાખે જે માણસ સદા, નસીબપર આધાર;
વખત ગુમાવે વાતમાં, એ પણ એક ગમાર.

(૧૬)

ઘરે કદાપિ જો મળે, લક્ષ્મીનો દેનાર,
આળસ લેવાની કરે, એ પણ એક ગમાર.

(કોઈ ઘરે આવીને લક્ષ્મી આપે તેમાં પણ લેવાનું આળસ કરે તેને આ ઉપમા આપી છે.)

(૧૭)

સેના પોપટ ના મળે, ન મળે કોયલ ટહુકાર;
ખાંતે પાળે કુતરાં, એ પણ એક ગમાર.

(૧૮)

સાજું હોય શરીર પણ, વ્હેમ કરી બહુવાર;
ખાય દવાઓ હોંશથી, એ પણ એક ગમાર.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

(૧૯)
બોલાવ્યા વિણ બહુ બકે, વણતેડ્યો જનાર;
આપ્યા વિણ આસન ચડે, એ પણ એક ગમાર.
(૨૦)
ધંધો કાંઇ કરે નહીં, કરે નહીં વ્યાપાર;
જુગાર આદિ બહુ રમે, એ પણ એક ગમાર.
(૨૧)
કામ નહીં કરનાર ઘર, રામ નહીં રટનાર;
ફોગટ બેઠો જે રહે, એ પણ એક ગમાર.
(૨૨)
પૈસા આપે અવરને, ન કરે કાંઈ વિચાર;
પાછળથી પસ્તાય છે, એ પણ એક ગમાર.
(૨૩)
લાભ સંબંધી ધ્યાન નહીં, ખર્ચ ઘણો કરનાર;
હિસાબ રાખે નહીં કદી, એ પણ એક ગમાર.
(૨૪)
માને નહીં જે માનવી, શિખામણ દેનાર;
દોઢ ચતુર કહેવાય છે, એ પણ એક ગમાર.
(૨૫)
ડોળવંત ઘર દેખીને, પ્યાલા ભરી પીનાર;
પાણી પી ઘર પૂછશે, એ પણ એક ગમાર.

વિદ્યાર્થી ડાહ્યાભાઇ મલુકચંદ શાહ–લીંબડી.

શ્રીશત્રુંજય તીર્થે મૂળનાયકજીની પૂજા સંબંધી વિચારો.

આ વિષય સંબંધી ઘણી વખત ચર્ચા થઇ ગયાનું જોવાયું છે, પરંતુ તેનો યથાસ્થિત અમલ ન થયાનું કારણ યોગ્ય પ્રયાસ સેવાયો નથી તેજ સમજાય છે, લાંબા સમય સુધી ચાલવાથી અમુક પ્રથા જડ ઘાલી જાય છે અને પછીથી તેમાં સુધારો કરવાનું અરૂચિકર જણાયા કરે છે. આ બાબતમાં આવુંજ બનેલું છે, પરંતુ તે પરત્વે વિચારકોએ વિવેકદ્રષ્ટિથી પોતાના વિચારો જાહેરમાં મૂકી તેનો ત્વરાથી અમલ કરાવવાની આવશ્યકતા છે. રા. કુંવરજીભાઇને આ સવાલ હાથ ધરવા માટે ધન્યવાદ ઘટે છે અને તેઓશ્રી સમાજના વિચારો જાણી તેમાંથી અમલમાં આવી શકે તેવા ઉપાયો તારવી કાઢી–કાર્યવાહકોને અમલમાં મૂકવા પ્રેરણા કરશે એમ ઇચ્છું છું.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

૧ પૂજાસાટે–પખાળ કરવાનું જે દશ વાગે થાય છે તેને બદલે આઠ અને નવની વચ્ચે પખાળ થઇ જવી યોગ્ય જણાય છે; એટલે પખાળની શરૂઆતથી બે કલાક સુધી પુરૂષોએ પૂજા કરવી, તેમને સાડા દશ વાગ્યાથી વધારે સમય આપવો જોઇએ નહીં; તેમાં પણ જેમ વ્હેલું થાય તેમ સારૂં છે. ત્યારપછી બે કલાક સ્ત્રીઓને માટે રાખવા. ત્યારપછી એક એક કલાકના વારા રાખવા. વારાનો સમય પૂરો થવા અગાઉ પંદર વીશ મીનીટ પહેલાંથી નવા પ્રવેશ કરનારાને અટકાવવા, જેથી તેટલા સમયમાં દાખલ થયેલા પૂજાનો લાભ લઇ બહાર નીકળી શકે અને બીજા પછીના વારાવાળા દાખલ થઈ શકે.

૨ એક એક દિવસના વારા રાખવાથી અમુક માણસને એકજ દિવસમાં લાભ લેવાનો હોય તેને માટે મુશ્કેલી જણાય છે. વળી કાર્તિકી–ચૈત્રી પૂર્ણિમાના ખાસ દિવસોમાં આ યોજનાથી બેઉ પક્ષને સંતોષ મળે તેવું પણ ખ્યાલમાં આવતું નથી; કારણકે તે દિવસોમાં મૂળનાયકની પૂજાનો લાભ લેવાનું દિલ સૌનું હોય છે.

૩ બે વાગ્યા પછી સ્ત્રી અને પુરૂષો બન્ને સાથે પૂજા–ભક્તિ કરી શકે એ બાબત પણ બરોબર નથી; કારણ કે આથી તો આપણા મૂળ મુદ્દાને બાધ આવે છે. ઉપરાંત તેવીરીતે સમય નિર્માણ થાય એટલે પાછી બન્ને જાતિની ભીડ થવાનો સંભવ રહે છે.

૪ વારા નિર્માણ થાય તો વારાના સમયનો અમલ કરાવનાર અવશ્ય રાખવા પડશે.

૫ જેનો વારો પૂજા કરવાનો હોય તેઓ જેટલો સમય મૂલનાયકજીની પૂજા કરે તેટલો સમય બીજા વારાવાળાએ પાસેના જિનાલયોમાં પૂજા કરી લેવી, જેથી સમયનો દુરૂપયોગ થતો અટકે.

બીજી ફુલો સંબંધી બાબત—આ બાબતમાં તંત્રીજીએ માત્ર હાર સંબંધે ધ્યાન ખેંચ્યું છે, પરંતુ ફુલો વેચનારા–સ્નાન કરીને શુદ્ધ થઈ આવેલ પૂજકવર્ગને ફુલની છાબડીઓદ્વારા સ્પર્શ કરે છે, અને એક બીજા ધમાલ મચાવી મુંઝવી દે છે. આ પ્રથા પણ ઇષ્ટ નથી. જેથી ફુલો વેચનારાઓ માટે નીચેના ધારા કરવા યોગ્ય લાગે છે.

૧ સોયથી વીંધેલા હાર કોઇ પણ માળીએ વેચવા નહીં. આ કાયદાનું કોઇ માળી ઉલ્લંઘન કરે તો તેને ત્યાં દાખલ થવા દેવો નહીં.

૨ ફુલો વેચનારાઓએ પોતાના ફુલો સારી રીતે શુદ્ધ કરી પોતાની છાબડીમાં ગોઠવી રાખવાં અને પોતાનીજ જગ્યાએ બેસી રહેવું. બીલકુલ ઉઠું

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

થવું નહીં. પૂજા કરનારાઓને પોતાને પસંદ પડે ત્યાંથી પુલો લેવા અવકાશ મળવો જોઇએ. માળીએ તેમને બીલકુલ અડકવું જોઇએ નહિ; કારણકે દેહશુદ્ધિની સ્વીકારાયેલી પ્રથાને સંઘટ્ટનથી બાધા પહોંચે છે અને હેતુનો લોપ થાય છે.

ઉપરોક્ત બન્ને બાબતો માટે ખાસ લક્ષ્ય આપવા અધિકારીવર્ગને સૂચના છે.

ઉપર મુજબ સ્વમતિ અનુસારે લેખક પોતાના વિચારો સમાજસમક્ષ રજુ કરે છે. આપણી ધર્મક્રિયાઓમાં વિવેક પ્રાધાન્યપણે છે, માટે ક્રિયા કરનારાઓ વિવેક જાળવતા થાય તો આ બાબત વિશેષ સરલ થઇ શકે અને અમલ પણ જલ્દીથી થાય. હું આશા રાખું છું કે આ વિચારો ઉપર સમાજના વિદ્વાનો જરૂર ઉહાપોહ કરી પોતાના વિચારો જાહેરમાં મૂકશે અને સુધારાને ત્વરાથી અમલમાં મૂકવામાં પોતાની સહાનુભૂતિ દાખવશે.

શા. અમૃતલાલ માવજી—કલકત્તા.

વચનામૃતો.

(સંગ્રાહક- સંઘવી જયંતીલાલ છબીલદાસ. જયભુવન. મોરબી.)

૧ જ્યાં ધર્મ નથી ત્યાં વિદ્યા નથી, લક્ષ્મી નથી, આરોગ્ય નથી; ધર્મ રહિત સ્થિતિ સર્વથા શુષ્ક છે, સર્વથા શૂન્ય છે.

૨ આપણી સ્વતંત્રતા આપણે ચાહતા હોઇએ તો બીજાની છીનવી લેવાનો આપણો શો અધિકાર ?

૩ વિવાહ એ લૌકિક ધાર્મિક ક્રિયા છે, પ્રેમ એકજ વખત પરણી શકે છે.

૪ 'શરીર સાજું તો મન તાજું' એ આત્માનું એક સૂત્ર છે.

૫ આખા જગત પ્રત્યે પ્રેમ રાખતાં શીખવું તેમાં ઇશ્વરની ઓળખ છે. જ્યાં પ્રેમ છે ત્યાંજ ક્ષેમ છે. જ્યાં વેર છે ત્યાં નાશ છે.

૬ પુરૂષોએ પુનર્વિવાહ નહિ કરવાની પ્રતિજ્ઞા લેવી જોઇએ.

૭ લક્ષ્મી ચંચળ છે, પ્રાણ પ્રાહુણા છે, જુવાની જવાની છે, આયુષ્ય અસ્થિર છે, ધીરજનું સ્થાન એક ધર્મજ છે.

૮ અભયપદ મેળવવું હોય તો બીજાઓને અભય આપો, તેમજ સુખ મેળવવું હોય તો બીજાને સુખ આપો.

૯ જે ધનથી દીન અને દુઃખી જનોનો ઉદ્ધાર કર્યો નહિ; સત્પાત્રમાં દાન આપ્યું નહિ અને કુટુંબીઓનું પોષણ કર્યું નહિ તે ધન નહિ, પણ ધૂળ છે.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

૧૦ ધર્મ એ કલ્પવૃક્ષ છે, મોક્ષ અને અભ્યુદય એ બે તેના ફળો છે. મૈત્રી, પ્રમોદ, કરૂણા, માધ્યસ્થ (ઉપેક્ષા) એ ચાર ભાવના તેનું મૂળ છે. મૂળ વિના શાખા નથી અને શાખા વિના ફળ નથી, માટે મોક્ષરૂપી ફળ મેળવવું હોય તો ભાવનારૂપ મૂળને મજબુત બનાવો.

૧૧ વખત કુદરતનો ખજાનો છે, ઘડી અને કલાકો તેની તીજોરીઓ છે, પળો કે ક્ષણો તેના હીરા છે, ડાહ્યા માણસો કિંમતીમાં કિંમતી હીરાને ગુમાવવા કરતાં એક પળને વ્યર્થ ગુમાવવામાં વધારે નુકશાની સમજે છે.

૧૨ જે માણસ પોતાની ઇચ્છાને કાબુમાં રાખી શકે નહિ, તે જીવનની મુશ્કેલીઓ દૂર કરી વિજય મેળવી શકે નહિ.

૧૩ તલવારની કિંમત મ્યાનથી નહિ પણ ધારથી થાય છે, તેમ માણસની કિંમત ધનથી નહિ પણ સદાચારથી થાય છે.

૧૪ ઘરના ખુણામાં ભરાઇને આપણે ઘણી વખત સુધી રડ્યા કર્યું છે, હવે વિશેષ રડવાની જરૂર નથી, આંખો લુંછીને તમારા પગપર ઉભા થાઓ અને વજ્ર જેવા મજબુત ખરા મનુષ્ય બનો.

૧૫ ઓ માનવ ! ઉદાર, નમ્ર અને સરળ થા ! પ્રભુએ જે કૃપા તારાપર વરસાવી છે, તે બીજા પ્રાણીપર વરસાવતાં તું શીખ.

૧૬ હે આત્મન્ ! તુંજ દુઃખ, તુંજ સુખ, તુંજ નરક, અને મોક્ષ પણ તુંજ. વળી તુંજ કર્મ અને મન પણ તુંજ. અવિદ્યાને તજી દે અને સાવધાન થા.

૧૭ અફીણ કરતાં કરજ વધારે ઝેરી છે, અફીણ ખાનારનેજ મારે છે, ત્યારે કરજ દીકરાના દીકરાને પણ મારે છે.

૧૮ જ્ઞાન વિના જીવનની ખુબીઓ જાણી શકાતી નથી.

૧૯ જીભ અને હોજરીને કાબુમાં રાખો, કેમકે તંદુરસ્તી અને સલામતીનો આધાર તેનાપર છે.

૨૦ જીવનનો ત્રણ ચતુર્થાંશ ભાગ વર્તનમાં આવી રહેલો છે.

૨૧ સ્ત્રીઓને એટલું છુટાપણું ન આપો કે જેથી તેઓ સ્વચ્છંદી બની અનાચારને માર્ગે ઉતરી જાય, તેમ એટલું દબાણ ન રાખો કે જેથી તે ગુલામડી જેવી સ્થિતિમાં રહી ગુલામ જેવી પ્રજા ઉત્પન્ન કરે.

૨૨ " પરધન પત્થરસમ ગણો, પરસ્ત્રી માત સમાન " એ શિક્ષાવચનને એક પળ પણ ભૂલી જાઓ નહિ.

૨૩ કરકસર એક ભાઇની ગરજ સારે છે, પણ તે કૃપણતામાં ન ભળે ત્યાં સુધી. કૃપણતા એ એક મ્હોટું કલંક છે.

૨૪ સ્ત્રીઓ અને બાળકોને કહો કે—કડાં, સાંકળાં, બંગડીઓ હાથનાં ખરાં ભૂષણ નથી, પણ હાથનું ભૂષણ દાન છે, કંઠનું ભૂષણ સત્ય છે અને કાનનું ભૂષણ હિતવચનો સાંભળવાં તે છે.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સ્ફુટ નોંધ અને ચર્ચા.

શ્રી આબુ દેલવાડા તીર્થના મુનીમની બેદરકારી.

આ સબંધમાં મુંબઇવાળા ઝવેરીલલુભાઇ દીપચંદ વિગેરે ત્યાં યાત્રા કરવા ગયેલા તેમણે તે તીર્થના મુનીમ કેશવલાલની બેદરકારી વિગેરેનો જાતે અનુભવ કરીને બધા યાત્રાળુઓએ મળી સર્વાનુમતે કરેલ ઠરાવની નકલ અમારી ઉપર મોકલી છે. તેની અંદર શ્રી જયપુરનિવાસી રા. રા. ગુલાબચંદજી ઢઢ્ઢાની પણ હાજરી છે. આ ઠરાવ વાંચતાં અમને બહુ દિલગીરી થઇ છે. એવા મુનીમ કે નોકરોના સંબંધમાં તે તીર્થના વહીવટ કરનારા ગૃહસ્થોએ તાત્કાળિક ધ્યાન આપવું જોઇએ. કોઇ પણ તીર્થે યાત્રાળુઓને તો અસંતોષ થવો નજ જોઇએ, તેને માટે બને તેટલી કાળજી રાખવા દરેક કાર્યવાહકોએ નોકરોને ખાસ સમજુતી આપવી જોઇએ. આ બાબતના સંબંધમાં ત્યાંના ટ્રસ્ટી સાહેબોએ શું પગલાં લીધાં તે જાણ્યા પછી લખવા યોગ્ય હશે તે લખશું.

* * * * * *

કાંકરોળી તીર્થે થયેલો અત્યાચાર.

આ સબંધમાં અનેક ન્યુસોમાં ઘણું લખવામાં આવ્યું છે. મુંબઇથી જૈન એસોસીએશન ઓફ ઇંડીઆએ તાર પણ કરેલ છે, તો આશા છે કે ઉદેપુરનરેશ આ બાબતમાં અવશ્ય ધ્યાન આપી યોગ્ય ઇન્સાફ કરશે. કોઇપણ માણસ પોતાના ધર્મ ઉપર ગમે તેટલો ચુસ્ત હોય પણ તેનાથી બીજાના ધર્મનું અપમાન થઇ શકતું નથી. આમાં તો અસહ્ય અત્યાચાર થયેલ છે તેથી તેનું નિવારણ કર્યા વિના છુટકોજ નથી. જૈનવર્ગને તે વિના શાંતિ થાય તેમ નથી.

* * * * * *

ભારતવર્ષના ઇતિહાસ ભાગ પહેલામાં લાલા લજપતરાયે જૈનધર્મ સંબંધી લખેલ લેખની ટુંકી સમાલોચના.

૧ જૈન ધર્મની શરૂઆત પાર્શ્વનાથથી નથી પણ અનાદિથી છે. તે વિષે જૈનશાસ્ત્રોમાં જોવું.

૨ બાદ્ધ ને જૈન બંને ધર્મ તદ્દન અલગ છે. તેમાં ઘણા વિચારો–મંતવ્યો એક બીજાથી તદ્દન જુદા છે.

૩ જૈન ધર્મ મનુષ્યને કાયર બનાવતો નથી–અહિંસક બનાવે છે. શૂરવીર ક્ષત્રીઓનોજ એ ધર્મ છે. ખરી રીતે ક્ષત્રીઓજ તે ધર્મ પાળી શકે છે.

૪ જૈનધર્મી અન્ય મનુષ્યની સાથે નિર્દયતા રાખી શકેજ નહીં. જે રાખે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

[illegible] અજ્ઞાત સમાજનો આખા સમુદાયક પર તેનો આરોપ નજ થઈ શકે. [illegible] ઈશ્વરના અસ્તીત્વની ઈનકારી કરતા નથી, પણ ઈશ્વરના [illegible] સ્વીકાર કરે છે. આ જગત તો અનાદિ છે અને સ્વયં સિદ્ધ [illegible] કોઈ કર્તા નથી અને તે કર્તાથી બને તેવુંજ નથી. આ સંબંધમાં [illegible] આ પ્રકરણ જોવું.

[illegible] આવડતું પૂરૂં અવગાહન કર્યા શિવાય તેમજ તેના વિદ્વાનોને [illegible] અનુભવ મેળવ્યા શિવાય લાલા લજપતરાય જેવા વિદ્વાન પોતાના વિચારો [illegible] તે યોગ્ય નથી. તેમણે જણાવેલા અભિપ્રાયમાં શું શું ભૂલ થયેલી છે તે અમે ઉપર જણાવેલ છે.

આ સંબંધમાં અંબાલામાં જૈનસમુદાયે દિલગીરીનો ઠરાવ કર્યો છે. [illegible] પણ તેને મળતા થઈએ છીએ. ઉપરની હકીકત જૈનવર્ગને તે બીનાથી [illegible] થવા તેમજ લેખકે શું ભૂલ કરી છે તે તેમના ધ્યાનમાં આવવા માટે [illegible] છે.

पुस्तकोनी पहोंच

[illegible] જૈનશાળોપયોગી શિક્ષણમાળા પૈકી બાળપોથી. બીજી આવૃત્તિ.

શ્રી મ્હેસાણા જૈન શ્રેયસ્કર મંડળનો આ પ્રયાસ સ્તુતિપાત્ર છે. બાળપોથીની પહેલી આવૃત્તિ થોડા વખતમાં ખપી જવાથી આ બીજી આવૃત્તિ [illegible] છપાવીને બહાર પાડી છે. પ્રેસ સારો હોવાથી કામ ઠીક થયું છે. પહેલી આવૃત્તિ વખતે અમે અને બીજા સુજ્ઞોએ કરેલી સૂચનાઓનો આ વખતે અમલ [illegible] છે. મૂળ સૂત્રો દશજ રાખ્યા છે, તેના ટાઇપો મોટા કર્યા છે ને અર્થ [illegible] નથી. નીતિના ને સામાન્ય જ્ઞાનના પાઠો ઠીક આપ્યા છે, કાવ્યવિભાગમાં [illegible] સંસ્કૃત શ્લોકો આપ્યા છે તે પણ સરલ ને સહેજે મ્હોડે થઈ જાય તેવા છે. [illegible] આવૃત્તિ બાળકોને માટે વિશેષ ઉપયોગી થવા સંભવ છે. કિંમત ઠીક આનો [illegible] છે. દરેક જૈનશાળાઓમાં ચલાવવા લાયક છે.

ચમત્કારી સ્તોત્રોનો સંગ્રહ તથા વંકચુળિયાનો સારાંશ.

આ બુક મુનિરાજશ્રી શાંતિવિજયજીએ તૈયાર કરેલી અને શા હીરાચંદ [illegible] છપાવેલી મળી છે. તેમાં સંગ્રહ બહુ સારો કરવામાં આવ્યો છે. [illegible] સ્તોત્રો સંસ્કૃતના અભ્યાસીઓને ખાસ ઉપયોગી છે. ત્યારપછી [illegible] કાવ્ય ભાષાંતર સાથે આપેલ છે અને અંતરીક્ષ પાર્શ્વનાથનું [illegible] કે પં. ભાવવિજયજીએ પોતાનું ચરિત્ર ગુંથીને બનાવ્યું છે, ને [illegible] સાથે આપેલ છે. તેના શ્લોક ૧૪૪ છે. ત્યારપછી વંકચુળિયા સૂત્રનો

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સારાંશ આપ્યો છે. હાલના શાંતિ સમાધાનીના સમયમાં આની બહુ જરૂર હતી. સંગ્રહ કરવામાં ને કાવ્યોના ભાષાંતરમાં મુનિરાજશ્રી ક્ષાંતિવિજયજીએ સારો પ્રયાસ કર્યો છે. પ્રેસ ઠીક ન હોવાથી શુદ્ધિપત્ર બહુ લાંબુ કરવું પડયું છે કિંમત રાખેલી નથી. એકંદર રીતે બુક ઉપયોગી ને વાંચવા લાયક છે.

પંચપ્રતિક્રમણસૂત્ર હિંદી અનુવાદ અને ટીપ્પણી વિગેરે સહિત.
પં. સુખલાલજી કૃત.

આ બુક શ્રી આત્માનંદ જૈન પુસ્તક પ્રચારક મંડળ આગ્રા તરફથી બહાર પડેલી છે. પંડિતજીએ પ્રયાસ બહુ સારો કર્યો છે. દરેક માગધી સૂત્રોની નીચે સંસ્કૃતમાં છાયા કરેલી છે. ટીપ્પણીમાં પણ ઘણી નવી હકીકતો સમાવેલી છે. આગળ પરિશિષ્ટમાં ખરતરગચ્છવાળા જે વિશેષ સ્તવાદિ કહે છે તે આપેલ છે. તેમાં જયતિહુઅણ સ્તોત્ર મૂળ, છાયા, અન્વયાર્થ અને ભાવાર્થ સાથે આપવામાં આવેલ છે. બુક ઘણીજ ઉપયોગી છે. કિંમત બે રૂપીઆ રાખે તો પણ વધારે ન ગણાય છતાં કિંમત રાખેલીજ નથી. તમામ બુકો ભેટજ આપેલી છે. હાલ મળતી નથી, બીજી આવૃત્તિ છપાવાની છે. તેનો લાભ અવશ્ય લેવા અમારી ખાસ ભલામણ છે.

શૃંગાર વૈરાગ્ય તરંગિણી.

ગુજરાતી અનુવાદ તથા વિવેચન સાથે શ્રી જૈન સ્વયંસેવક મંડળ–ઇંદોર તરફથી હાલમાં બહાર પડેલ મળી છે. પ્રયાસ સારો કર્યો છે. ધ્યાન આપીને વાંચવા લાયક છે. કિંમત ૪ આના રાખેલી છે.

रिपोर्टोनी पहोंच.

શ્રી આગમોદયસમિતિનો રિપોર્ટ ને હીસાબ સં. ૧૯૭૩ના જેઠશુદિ ૧ થી સં. ૧૯૭૭ના આસોવદિ ०)) સુધીનો.

આ રિપોર્ટ ને હીસાબ સં. ૧૯૭૮ ના કાર્ત્તિક વદિ ૪ થે શ્રી રતલામ ખાતે મળેલી જનરલ મીટીંગમાં પસાર કરવામાં આવેલો તે હાલમાં છપાઇને બહાર પડેલો અમાને મળ્યો છે. જરૂર પૂરતી દરેક બાબત રીપોર્ટમાં સમાવેલી છે. હીસાબ પણ ઓડીટ કરાવેલો છે. હાલ તે ખાતાનું કામકાજ ઝવેરી જીવણચંદ સાકરચંદને સોંપવામાં આવેલ છે. તેઓ ને શેઠ હીરાલાલ બકોરદાસને મેનેજીંગ સેક્રેટરી નીમેલા છે. સૂત્રોની પ્રતો વેચવા છપાવવા વિગેરેનું કામકાજ શેઠ દેવચંદ લાલભાઇ પુસ્તકોદ્ધાર ફંડની ઓફીસ રાખવામાં આવ્યું છે. મંગાવવા ઇચ્છનારે નં. ૪૨૬ ઝવેરીબજાર, મુંબઈ. ઠેકાણું કરીને પત્ર લખવો. છપાવવાનું અને મેટર તૈયાર કરવાનું કામ આચાર્યશ્રી સાગરાનંદસૂરિજીના હાથમાં રાખવામાં આવ્યું

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

છે. કાંઇક કામ ધીમું ધીમું ચાલે છે, તેમાં તેજ આવવાની જરૂર છે. આગમ વાંચના તો બંધ કરેલી છે, પરંતુ અમે તો હજુ પણ તેની જરૂર જોઇએ છીએ. છેદસૂત્રોને અંગે પણ કાંઇક વિચાર કરવાની જરૂર છે. અમે તો માત્ર સૂચના ને વિનંતિ કરીને વીરમીએ છીએ.

શ્રી સૌરાષ્ટ્ર વીશાશ્રીમાળી શેઠ દેવકરણ મુળજી જૈન બોર્ડીંગ હાઉસ. જુનાગઢનો દશ વર્ષનો હીસાબ તથા રિપોર્ટ.

આ હીસાબ ને રિપોર્ટ બહુ વિસ્તારથી ઘણી હકીકતો સમાવીને છાપાવેલો છે. ફુલ્સકેપ સાઇઝના બાવન પેજપૈકી પ્રારંભના નવ પેજમાં રિપોર્ટ અને બાકી તમામ ભાગમાં હીસાબ આપેલો છે. આ બોર્ડીંગની રીતસરની સ્થાપના ૭ વર્ષથી થયેલી છે. તેના સહાયક તરીકે મુખ્ય તો દાનવીર તરીકે ઓળખાતા શેઠ દેવકરણભાઇ મુળજીજ છે. તેમણે એક લાખ રૂપીઆની રકમ અર્પણ કરી છે. બોર્ડીંગનું ભંડોળ અત્યારે દોઢ લાખ રૂપીઆ લગભગનું છે. આજ સુધીમાં એ બોર્ડીંગનો લાભ ૧૨૦ વિદ્યાર્થીઓએ લીધો છે. રિપોર્ટ ને હીસાબ વાંચતાં બોર્ડીંગની વ્યવસ્થા સારી જણાય છે. આવા ખાતાં બીજા શ્રીમાનોને અનુકરણ કરવા યોગ્ય છે. અમે એ ખાતાની ફતેહ ઇચ્છીએ છીએ.

શ્રી જૈનબાળ મિત્રમંડળ મુંબઇનો સાતમો રિપોર્ટ.

આ મંડળ સને ૧૯૧૬ માં સ્થપાયેલ છે. તેનો સને ૧૯૨૨ નો રીપોર્ટ અભિપ્રાયાર્થે મળ્યો છે. તે વાંચવા લાયક છે. મેમ્બરની સંખ્યા મોટી છે. કાર્ય પણ ઠીક કરે છે. ગરીબ વિદ્યાર્થીઓને મદદ આપે છે અને લેખનશક્તિનો તેમજ વક્તૃત્વકળાનો વિકાસ કરવા બનતો પ્રયાસ કરે છે. શ્રીમંત વર્ગે સહાય આપવા લાયક છે.

આ શિવાય નીચે જણાવેલા રિપોર્ટો મળ્યા છે તેની પહોંચ માત્ર આપવામાં આવે છે. અવસરે તે સંબંધી વિશેષ રીવ્યુ આપવામાં આવશે.

૧ શ્રી લીંબડી જૈન શ્વેતાંબર મૂર્તિપુજક વિદ્યાર્થી ભવનનો ચોથા તથા પાંચમા વર્ષનો રિપોર્ટ.

૨ શેઠ સારાભાઇ સ્કોલરશીપ ફંડનો સને ૧૯૨૨ નો રિપોર્ટ.

૩ જૈન શ્વેતાંબર મદદ ફંડનો સને ૧૯૨૨ નો રિપોર્ટ.

૪ શ્રી અમદાવાદ જૈન શ્વેતાંબર મૂર્તિપૂજક બોર્ડીંગનો સને ૧૯૨૨ નો રિપોર્ટ.

૫ શ્રી મોહનલાલજી જૈન સેંટ્રલ લાઇબ્રેરી ને પાઠશાળાનો રિપોર્ટ.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

૬ શ્રી વીરતત્ત્વ પ્રકાશક મંડળનો ત્રીજા વર્ષનો રિપોર્ટ.
૭ શ્રી મહુવા જૈન યુવક મંડળનો સં. ૧૯૭૬ થી ૭૮ નો રિપોર્ટ.
૮ શ્રી મુંબઈ જૈન માંગરોળ સભાનો સં. ૧૯૭૮ નો રિપોર્ટ.
૯ શ્રી અમરેલી ગૌરક્ષક પાંજરાપોળનો સં. ૧૯૭૮ નો રિપોર્ટ.
૧૦ શ્રી આત્માનંદ જૈન ટ્રેક્ટ સોસાઇટી અંબાલાનો રિપોર્ટ.
૧૧ શ્રી હેમચંદ્રાચાર્ય જૈન સભા–પાટણનો સં. ૧૯૭૬–૭૭નો રિપોર્ટ.

આ શિવાય પણ કેટલાક રીપોર્ટ મળેલા છે તે બાબત હવે પછી પ્રસંગોપાત લખશું.

સુબોધ વ્યાખ્યાન.

મનુષ્યની જીંદગી ટુંકી છે. કોઈને માલુમ નથી કે તે ક્યારે નાશ પામશે. અજાણપણમાં માણસ અંધારામાં અડબડીયાં ખાય છે, માયામાં મોહી પડે છે, લોભને આધીન થઇ નહિ કરવાનાં કામો કરે છે, જુવાની ને અધિકારના મદમાં તે આંધળો થઈ જાય છે. પોતાની ભૂલ પોતાને માલમ પડતી નથી. જ્ઞાની છતાં તેના જ્ઞાન ઉપર માયાનું પડ બંધાઈ જવાથી લોભ તેને જે રસ્તે દોરે છે તે રસ્તે જાય છે. ખરા ખોટાની પરીક્ષા પડતી નથી. પણ અંતકાળે તેની આંખો ઉઘડે છે, માયાનું મજબુત પડ ઉઘડી જાય છે, તેનાં કરેલાં બુરાં કાર્યની તેને સમજણ પડે છે. જુવાનીની મજબુત છાતી નરમ પડે છે. સાંધા નબળા થાય છે ત્યારે તે જાણે છે કે લોભને વશ થઈ તથા રાજસત્તામાં આંધળા થઈ તેણે જે જે કામો કર્યાં છે તે પાપથી ભરેલાં છે. જુવાનીના તોરમાં તે જાણતો હતો કે હું જે જે કમાઉ છું તે મારૂં છે, પણ અંતકાળે તેને જ્ઞાન થાય છે કે તે સઘળું તેનું નથી. તેમાંનું કાંઇ પણ તેની સાથે આવવાનું નથી. આ દુનિયામાં ખાલી હાથે આવ્યા છીએ અને ખાલી હાથે જવાનું છે. નાસ્તિક માણસને પણ પરમાત્માનું જ્ઞાન થાય છે. જુવાનીમાં જેને લગાર પણ પરમાત્માનો ડર હોતો નથી તેને પણ મરણ સમયે તેનો ડર થાય છે. તેના કરેલાં બુરાં કામોનો પસ્તાવો થાય છે. જે જ્ઞાન તેને અંતકાળે આવે છે તે જ્ઞાન જો અગાઉથી આવ્યું હોય તો ખચીત તે બુરાં કામ કરે નહિ.

દિલ્હીનો પાદશાહ ઔરંગજેબ જે જુવાનીમાં રાજલોભનેજ વશ થયો હતો, જેણે ઇશ્વરનો ડર મરવા સુધી જાણ્યો નહોતો. પોતાના બાપનો, ભાઈ ભત્રીજાનો ને છેવટે પોતાનાજ દીકરાઓનો જે રાજલોભને લીધે કાળરૂપ થયો હતો. હિંદની વસ્તી જે પોતાનીજ વસ્તી હતી તેમાં હિંદુ મુસલમાનમાં તફાવત રાખી

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

હિંદુઓ ઉપર જુલમ ગુજારી જેણે પાપનોજ માત્ર સંગ્રહ કર્યો હતો, તેની પણ આંખો મરતી વખતે ઉઘડી હતી. તેનાં બુરાં કામોનો તેને પસ્તાવો થયો હતો. જે રાજ્યલોભને વશ થઇને ભુંડી રીતે ચાલ્યો તે મરતી વખતે સમજાયું હતું. અંતકાળે તેણે જાણ્યું કે તેણે કરેલાં સંગ્રહમાંનું કાંઇ પણ સાથે આવવાનું નથી. ખાલી હાથે આ દુનિયામાં આવ્યો હતો અને ખાલી હાથે જવાનો છે. મરતાં સુધી જે એણે મારૂં મારૂં કર્યું હતું તેમાંનું કાંઇ પણ એનું નથી એ જ્ઞાન તેને મરણસમયે થયું, એટલુંજ નહિ પણ રાજ્યલોભ માટે હિંદુઓના દેવળો તોડ્યાં, તેમને વટલાવ્યા, તીર્થોની જગ્યા ઉપર તેમજ મનુષ્ય ઉપર નહિં છાજતા વેરા નાખ્યા, પોતાની વસ્તીમાં ભિન્નભાવ રાખ્યો, પોતે જાણતા છતાં ખોટો ઇન્સાફ કર્યો, બીનગુન્હેગારને પોતાની સત્તા જમાવવા કારાગ્રહમાં પૂર્યા, લોકોની વ્યાજબી દાદ સાંભળી નહિં, હિંદુઓના ધર્મની જગ્યા ઉપર ગેરકાયદેસર પોતાનો પગ પેસારો કર્યો. આવાં બુરાં કામો પોતાના દીકરા ન કરે માટે પોતાના અંતકાળનો ખરો હેવાલ પોતાના દીકરાને તેણે લખી જણાવ્યો છે તે આ પ્રમાણે—

૧ આજીમશાહ ઉપર લખેલો કાગળ.

તમારી કુશળતા ચાહું છું. તમને મળવાને ઇચ્છુ છું. ઘડપણ આવ્યું છે. આખા શરીરમાં નબળાઇ ભરાઇ ગઇ છે અને સઘળા સ્નાયુઓ નબળા પડી ગયા છે. આ દુનિયામાં અજાણ્યા મુસાફર તરીકે આવ્યો છું ને અજાણ્યા મુસાફર તરીકે જાઉં છું. હું જાણતો નથી કે હું કોણ છું અને મારૂં શું થવાનું છે? મેં અધિકાર ભોગવ્યો પણ તેણે મને પાછળથી દીલગીરી ઉત્પન્ન કરી છે. મેં રાજ્યનું ભલું ઇચ્છયું નથી ને સંભાળ રાખી નથી. મારો અમૂલ્ય વખત નકામો ગયો છે. મેં મારા આત્માને પીછાણ્યો નથી. મને દોરનાર મારો આત્મા હતો, પણ અજ્ઞાનના ને લોભના મારી આંખે પડળ આવ્યાથી મેં આત્માના જ્ઞાની ચળકાટને દીઠો નહિ. આ દુનિયામાં માણસની જીંદગી કાંઈ અમર નથી. મારાં કરેલાં નઠારાં કામને લીધે ભવિષ્યમાં મારૂં સારૂં થવાની હવે કાંઈ પણ આશા નથી. શરીરમાં તાવ છે. ચામડી ને હાડકાં વિના હવે કાંઇ રહ્યું નથી. મારો પુત્ર **કામબખ્શ** જો કે વિજાપુર તરફ ગયો છે પણ મારી નજીક હોય એમ લાગે છે, અને તું તેથી પણ વધારે નજીક જણાય છે. મારો વહાલો પુત્ર **શાહઆલમ** ઘણે દૂર છે. અને મારો પૌત્ર **અજીમઉશાન** ઇશ્વરેચ્છાથી ઉત્તરે હિંદુસ્થાનમાં આવ્યો છે. છાવણીનાં અને તેમાંનાં બીજાં માણસો દુઃખી હાલતમાં પારાની માફક અસ્થિર અને ભયંકર સ્થિતિમાં છે. પોતાના ધણીથી જુદા પડ્યા પછી તેઓને માલમ નથી કે તેમને ધણી છે કે નહિ ? આ દુનિયામાં હું કાંઇ પણ લઇને આવ્યો નથી અને માણસની નબળાઇ વગર કાંઇ પણ લઇ જતો

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

નથી. મને ભય છે કે મારો ઉદ્ધાર કેમ થશે અને કોણ જાણે શી શિક્ષા થશે? જો કે મને તે પરમ દયાળુ પરમેશ્વરની મહેરબાની અને દયાઉપર સંપૂર્ણ વિશ્વાસ છે. તો પણ મારાં કર્મો તરફ જોતાં મને ઘણો ડર લાગે છે, પણ મારા મરી ગયા પછી એમાંનું કાંઇ રહેવાનું નથી. હશે, હવે જે થવાનું હોય તે ભલે થાય, મેં તો મારૂં વહાણ ભરદરીએ ઝોકાવ્યું છે. મારી છાવણીની પરમેશ્વર સંભાળ લેશે, પણ તેમ કરવામાં મારા પુત્રોની મહેનત આવશ્યક છે. મારા પૌત્ર **બેદરબખ્તની** ખબર પૂછજો. એને જો કે હું જોઇ શકતો નથી તો પણ મને મળવાનું મન થાય છે. તમારી બ્હેન બહુ દુઃખી જણાય છે, પણ અંતઃકરણનો સાક્ષી માત્ર ખુદા છે. સ્ત્રીઓના મૂર્ખાઇ ભરેલા વિચારો માત્ર નિરાશા ઉત્પન્ન કરે છે. સલામ, સલામ, છેલ્લી સલામ.'

૨ કામબખ્શ ઉપર લખેલો કાગળ.

" મારા હૈયાના હાર દીકરા! જો કે મારી પૂર ચડતીમાં ઇશ્વરેચ્છાથી મેં તમોને સલાહ આપી છે, અને દુઃખી વખતે સાથે રાખ્યા છે, પણ દૈવયોગે તમે તે ઉપર લક્ષ્ય દીધું નથી. હવે મેં મારી આ દુનિયાની મુસાફરી પૂરી કરી છે ને જાઉં છું. મને મારા નીચપણાનો પસ્તાવો થાય છે. મને તેથી શો ફાયદો થયો? મારાં પાપનાં અને બુરાં કાર્યોનાં ફળ હું સાથે લઇ જાઉં છું. અરે હું એકલો આવ્યો અને એકલો જાઉં છું. શરીરરૂપી વણઝારનાં વણઝારાએ મને તજી દીધો છે. જે તાવે બાર દિવસ સુધી દુઃખ દીધું તે તાવ મટી ગયો છે. મારી આસપાસ હું જોઉં છું તો કાંઇજ નહિ પણ ખુદા દેખું છું છાવણીનાં માણસો માટે મને ભય રહે છે. પણ અરેરે! હું કોણ છું તે મને માલમ પડતુ નથી. મારો વાંસો ફાટે છે. મારા પગમાંથી ચાલવાનું જોર જતું રહ્યું છે, મારામાં દમ રહ્યો નથી અને મને જીવવાની આશા લગારે નથી. મેં ઘણા પાપ કર્યાં છે. મને સમજાતું નથી કે કેટલી સજા થશે. જો કે જગતકર્ત્તા છાવણીના માણસોનું રક્ષણ કરશે, તો પણ તમારે સંભાળ લેવી આવશ્યક છે. જ્યાં સુધી હું હયાત હતો ત્યાં સુધી તમે કાંઇ સંભાળ લીધી નથી, પણ હવે હું જાઉં છું માટે સંભાળ નહિ લ્યો તો તેનાં ફળ માઠાં થશે. લોકોની સંભાળ લેવાની ઈશ્વરી આજ્ઞાનો અમલ કરવાનું હવે હું તમને સોંપું છું. અજીમશાહ મારી નજીક છે. કોઈ પણ મુસલમાનનું મોત થાય નહિ એવી સંભાળ રાખજો; નહિ તો તેમનાં દુઃખ મારે માથે આવી પડશે. હવે હું જાઉં છું. તને, તારી માને અને છોકરાંને ખુદાને આશરે સોંપું છું. મરણ હવે જલદી જલદી આવે છે. બહાદુરશાહ હજી જ્યાં હતો ત્યાંજ છે, અને એનો દીકરો ઉત્તર હિંદુસ્થાનની નજીક આવ્યો છે. બેદરબખ્ત ગુજરાતમાં છે. હીઔતઅલનીસા જેણે હજુ સુધી દુઃખનું નામ જાણ્યું

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

નથી તે દીલગીરીમાં ગીરફતાર છે. તમારી બ્હેનનું દીલ પણ ઘણું ઉદાસ જણાય છે. તમારી મા ઉદેપુરી જે મારાં દુઃખમાં ભાગીએણ હતી તે મારી પાછળ સતી થવા ઇચ્છે છે. સઘળું વખત પ્રમાણે થયાં જશે.

ઘરના ચાકરો અને દરબારીઓ ગમે તેવા કપટી છે તો પણ તેમની સંભાળ લેજો. ગજા ઉપરાંત પગલાં ભરશો નહિ. પગાર નહિ આપેલા લશ્કરની ફરિયાદ જેવી ને તેવીજ છે. દારાશા ઇન્સાફી ને શાણો હતો, તેણે લોકોને મોટા મોટા વર્ષાસન આપ્યા હતા, તો પણ તેમને પગાર બરાબર નહિ મળ્યાથી તેઓ હમેશાં નારાજ રહેતા હતા. હું જાઉંછું, મેં જે કાંઇ સારૂં નઠારૂં કર્યું છે તે મારા દીકરા! તમારે માટે છે. મારા ઉપર ખોટું લગાડતા નહિ અથવા તમને ખોટું લાગે એવું કાંઇ કીધું હોય તો તે સંભારશો નહિ. હવે તેનો કોઇ જવાબ દેનાર નથી. કોઇએ પોતાનો આત્મા જતો જોયો નથી પણ **મને મારો** આત્મા જતો જણાય છે."

પ્રિય વાંચનાર! ઉપરના કાગળો વાંચવાથી આપના મનમાં ખ્યાલ આવશે કે જુવાનીમાં કરેલાં કર્મો અંતસમયે યાદ આવે છે. કારણ કે સુકર્મ કરનારને આ લોકમાં ને પરલોકમાં કશાનો ભય નથી, પણ કુકર્મ કરનાર માણસ અંતસમે આકુળ વ્યાકુળ થાય છે, તેવીજ રીતે ઔરંગજેબને થયું. મુગલ શહેનશાહતની અકબર જેવા મહા ન્યાયી પાદશાહે સર્વ રૈયતને સરખી ગણીને વ્યાજબી ઇન્સાફ આપી દરેક કામમાં પરમાત્માનો ડર રાખી આબરૂ જમાવી હતી, તે શહેનશાહત ઔરંગજેબ જેવા લોભી અને દ્વેષી પાદશાહે રાજલોભ માટે કરેલાં કુકર્મથી જર્જરિત થઇ ગઈ. જુવાનીમાં તે સમજ્યો નહિ કે માંધાતા અને મહમ્મદ-પેગંબર જેવા મહાન્ પુરૂષો પણ ખાલી હાથે ચાલ્યા ગયા તેમ એક દિવસ મારે પણ જવાનું છે. પરમાત્મા પાસે હિંદુ, મુસલમાન, ખ્રિસ્તિ, યાહુદી, જૈન, વૈષ્ણવ તમામ સરખાં છે. તેની પાસે રંક અને રાજાને વ્યાજબી ઇન્સાફ મળે છે; કોઇનો પક્ષપાત થતો નથી. આખી પૃથ્વીને તાબે કરનાર, વસ્તી ઉપર જુલમ કરી લાખો પૈસા પેદા કરી ભંડાર ભરનાર, ગેર ઇન્સાફ આપનાર, પોતાનો ધર્મ શ્રેષ્ઠ માની અન્ય ધર્મ ઉપર વૈરભાવ રાખનાર, વ્યાજબી દાદ માગવા જતાં ગુન્હેગાર ઠરાવી આપખુદીથી જેલમાં મોકલનાર, સત્તાના બળમાં ગમે તેવી રીતે વર્તે છે, તેઓ પણ આ ફાની દુનિયામાં નગ્ન આવ્યા અને નગ્ન જવાના છે. એક રાતી પાઇ પણ સાથે લઈ જવાના નથી, માટે હે જીવ! તું વિચાર! રાજસત્તા, અધિકાર, વૈભવ, ખજાનો સર્વ ધુમાડાના બાચકા જેવા છે; માટે સદાચરણથી આખા જગતમાં તારૂં નામ અમર કરી જા. એજ તારા જન્મનું સાર્થક છે. તથાસ્તુ.

અમીચંદ કરસનજી શેઠ—જુનાગઢ.

—:o:*:-o:—

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

શ્રી ઉપદેશ પ્રાસાદ ગ્રંથ. મૂળ. ભાગ ૪ થો. સ્થંભ ૧૯થી૨૪.

કિંમત ત્રણ રૂપીઆ.

આ ભાગ હાલમાં બહાર પડ્યો છે. એમાં એ ગ્રંથ પૂર્ણ થયો છે, એની અંદર સહાય બીલકુલ મળેલી નથી. છતાં અનેક સંસ્થાઓને તેમજ મુનિ મહારાજને અને સાધ્વીજીને ભેટ અપાયેલ છે. જે મંગાવે તે સર્વને ભેટ આપવાનું બની શકતું નથી, તેથી કેટલાક મુનિરાજને ખોટું લાગવા જેવું થાય છે, પણ અમે નિરૂપાય છીએ. લાઈફ મેમ્બરનો કિંમતમાં એક રૂપીઓ ઓછો લેવામાં આવે છે. પોસ્ટેજ આઠ આના લાગે છે. બહુજ ઉપયોગી છે.

શ્રી ત્રિષષ્ટિશલાકા પુરૂષ ચરિત્ર ભાષાંતરના દશે પર્વ મળી શકે છે.

દરેક જૈન બંધુએ રાખવા લાયક છે.

વિભાગ ૧ લો. પર્વ ૧-૨ શ્રી ઋષભદેવ-અજિતનાથ ચરિત્ર.	૩-૪-૦
વિભાગ ૨ જો. પર્વ ૩ થી ૬ શ્રી સંભવનાથજીથી મુનિસુવ્રતસ્વામી સુધીના ચરિત્રો.	૨-૪-૦
વિભાગ ૩ જો. પર્વ ૭-૮-૯ જૈન રામાયણ અને ૨૧-૨૨-૨૩ મા પ્રભુના ચરિત્રો.	૪-૦-૦
વિભાગ ૪ થો. પર્વ ૧૦ મું. શ્રી મહાવીરસ્વામી ચરિત્ર.	૨-૮-૦

ચારે વિભાગ સાથે મંગાવનાર પાસેથી રૂા. ૧૧) લેવામાં આવશે.

પરિશિષ્ટ પર્વ ભાષાંતર પણ આના સંબંધવાળું જ છે. તેમાં શ્રી જંબૂસ્વામીનું ને બીજા આચાર્યોના ચરિત્રો છે. ૧-૮-૦

શ્રી પ્રિયંકર નૃપ ચરિત્ર ભાષાંતર.

આ શ્રી ઉવસગ્ગહરં સ્તોત્રના પ્રભાવ ઉપર આપેલું ચરિત્ર છે. તેની આ બીજી આવૃત્તિ છે. બહુ રસીક છે. વાંચવા માંડ્યા પછી પૂરૂં કર્યા શિવાય મૂકાય તેમ નથી. પ્રાંત ભાગમાં વધારે ગાથાના ઉવસગ્ગહરં આપેલા છે. કિંમત છ આના રાખેલ છે.

શ્રી આઠ દૃષ્ટિની સજ્ઝાય વિગેરે સંગ્રહ.

આ બુકમાં આઠ દૃષ્ટિની સજ્ઝાય બાળાવબોધ સહિત આપવા ઉપરાંત છુટક કાવ્યો ૧૪૫, ગિરનારજીની તીર્થમાળ, આત્મશિક્ષા ભાવના, અધ્યાત્મ બાવની અને દયાછત્રીશી આપવામાં આવેલ છે. આત્મહિતના જીજ્ઞાસુઓને માટે દરેક વસ્તુ ખાસ ઉપયોગી છે. કિંમત છ આના. પોસ્ટેજ દોઢ આનો, આ બુકની નકલ ૫૦૦ અમારી સભાના પ્રમુખ તરફથી તેમના સદ્ગત પત્નીના શ્રેયાર્થે ભેટ આપવાની છે; તેથી સાધુ સાધ્વી અને સંસ્થાઓ વિગેરેને ભેટ આપવામાં આવશે. સંસ્થાઓ વિગેરેએ પોસ્ટેજનો દોઢ આનો મોકલવો.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

અમારું પુસ્તકપ્રસિદ્ધિ ખાતું.

૧ છપાય છે.

૧ શ્રી અધ્યાત્મ કલ્પદ્રુમ. આવૃત્તિ ત્રીજી.
૨ શ્રી ઉપમિતિ ભવપ્રપંચા કથા ભાષાંતર–વિભાગ ૨ જો.
૩ શ્રી ઉપદેશ પ્રાસાદ ભાષાંતર. વિભાગ ૧ લો. આવૃત્તિ ત્રીજી.
૪ શ્રી ત્રિષષ્ઠિ શલાકા પુરૂષ ચરિત્ર ભાષાંતર. પર્વ ૭–૮–૯ (આવૃત્તિ ત્રીજી)
૫ શ્રી વર્ધમાન દેશના. પ્રાકૃત. સંસ્કૃત છાયા સાથે.
૬ શ્રી હિતશિક્ષાના રાસનું રહસ્ય (જૈનધર્મપ્રકાશમાંથી)
૭ શ્રી સંબોધ સત્તરી પ્રકરણ. ભાષાંતર સહિત.

૧ તૈયાર થાય છે.

૮ શ્રી હેમચંદ્રાચાર્ય ચરિત્ર.
૯ શ્રી પ્રકરણ પુષ્પમાળા. વિભાગ ૨ જો. (નાના નાના પ્રકરણો–સાર્થ.)
૧૦ શ્રી ભોજ પ્રબંધ ભાષાંતર.
૧૧ ચારે દિશાના તીર્થોની તીર્થમાળા (સાર્થ)

નવતત્ત્વ વૃક્ષ.

શા. ખેતશી જીવરાજ મુંબઈવાળાએ આ વૃક્ષ તૈયાર કરી છપાવીને બહાર પાડેલ છે. તેની અંદર વૃક્ષાકારે નવે તત્ત્વના ભેદો પાંદડાંઓમાં લખેલા છે. આ ભેદો નવતત્ત્વ પ્રકરણ પ્રમાણે બધા તત્ત્વના નથી. તેમાં અનુક્રમે ૧૪–૧૪–૯–૧૮–૨૦–૨૦–૧૨–૪–૪ આ પ્રમાણે ભેદો આપેલા છે. એમાં મધુબિંદુનું ને છ લેશ્યાનું ચિત્ર પણ આપેલ છે. વૃક્ષ રાખવા લાયક છે. કિંમત રંગીતના બે આના છે. અમારી સભામાંથી પણ મળી શકશે. પોસ્ટેજ ૦–૦–૬ વધારે.

શ્રી નમસ્કાર માહાત્મ્ય તથા કૂર્માપુત્ર ચરિત્ર ભાષાંતર. (આવૃત્તિ બીજી.)

આ બંને ગ્રંથો કે જે સંસ્કૃત ને પ્રાકૃત ભાષામાં છે, તેના ભાષાંતર કરાવીને શ્રી જૈન ધર્મ પ્રકાશ પુ. ૩૫–૩૬ ની ભેટ તરીકે આપવામાં આવેલ તે થઈ રહેવાથી કેટલાક સુધારા સાથે આ બીજી આવૃત્તિ બહાર પાડી છે. બંને વસ્તુ બહુજ ઉપયોગી છે. વાંચવા લાયક છે. વાંચતાં કર્મોની નિર્જરા થાય તેમ છે. કિંમત બે આના રાખેલ છે.

આ આવૃત્તિની ૫૦૦ નકલ આ સભાના પ્રમુખ શા. કુંવરજી આણંદજીએ તેમની સદ્ગત ધર્મપત્ની બાઈ રૂપાળીના શ્રેયાર્થે રાખેલી છે તે સાધુ સાધ્વીઓને તેમજ જૈન સંસ્થાઓ વિગેરેને ભેટ આપવાની છે. તેના ઇચ્છકે પત્ર સભા તરફ લખવો. પોસ્ટેજ એક આનો મોકલવો.

For Private And Personal Use Only